HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a doua)

25 octombrie 2011 *

În cauza T-348/08,

Aragonesas Industrias y Energía, SAU, cu sediul în Barcelona (Spania), reprezentată de domnul I. S. Forrester, QC, și de K. Struckmann, de P. Lindfelt și de J. Garcia-Nieto Esteva, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de domnii A. Biolan, J. Bourke și R. Sauer, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect, cu titlu principal, o cerere de anulare a Deciziei C(2008) 2626 final a Comisiei din 11 iunie 2008 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38.695 – Clorat de sodiu), în măsura în care această decizie privește Aragonesas Industrias y Energía, și, cu titlu

* Limba de procedură: engleza.

subsidiar, o cerere de anulare sau de reducere substanțială a amenzii care i-a fost impusă prin decizia menționată,

TRIBUNALUL (Camera a doua),

compus din doamnele I. Pelikánová, președinte, și K. Jürimäe (raportor) și domnul S. Soldevila Fragoso, judecători,

grefier: doamna C. Kristensen, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 septembrie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

1 Reclamanta, Aragonesas Industrias y Energía, SAU, este o societate de drept spaniol. Constituită în anul 1992, în acea perioadă făcea parte din divizia de produse chimice a grupului Uralita, revenindu-i activitățile referitoare la cloratul de sodiu și aflându-se

sub direcția societății Uralita, SA (denumită în continuare „Uralita”). Până în anul 1994, Uralita a deținut integral acțiunile reclamantei. În anul 1994, Uralita a constituit o societate holding, denumită Energia e Industrias Aragonesas EIA, SA (denumită în continuare „EIA”), căreia i-au fost transferate toate activitățile în domeniul chimiei. Reclamanta a devenit astfel o filială deținută integral de EIA. Inițial, Uralita a deținut 98,84 % din acțiunile EIA, ulterior, începând cu 1 ianuarie 1995 și până la 31 decembrie 2000, participația Uralita la capitalul EIA a evoluat între 49,44 % și 50,71 %.

2 Cloratul de sodiu este un agent oxidant puternic obținut prin electroliza unei soluții apoase de clorură de sodiu într-o celulă fără diafragmă. Cloratul de sodiu poate fi produs sub formă de cristale sau în soluție. Acesta este în principal utilizat pentru producerea dioxidului de clor, care, la rândul său, este utilizat în industria celulozei și hârtiei pentru albirea celulozei chimice. Alte aplicații ale cloratului de sodiu privesc într-o măsură evident mai mică purificarea apei potabile, albirea textilelor, erbicidele și rafinarea uraniului [considerentul (2) al Deciziei C(2008) 2626 final a Comisiei din 11 iunie 2008 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38.695 – Clorat de sodiu) (denumită în continuare „decizia atacată”)].

3 La 28 martie 2003, reprezentanții EKA Chemicals AB (denumită în continuare „EKA”), societate cu sediul în Suedia, au depus o cerere de imunitate la amenzi sau, în cazul neacordării, de reducere a amenzilor în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumurilor amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea”) privind existența unei înțelegeri în industria cloratului de sodiu. Cererea formulată de EKA a fost susținută de elemente de probă scrise furnizate de aceasta și de declarații orale ale reprezentanților săi din 31 martie 2003 (denumite în continuare „declarațiile date de EKA în anul 2003”).

4 La 30 septembrie 2003, Comisia Comunităților Europene a adoptat o decizie prin care EKA i s-a acordat imunitate condiționată la amendă, în conformitate cu punctul 15 din Comunicarea privind cooperarea.

5 La 10 septembrie 2004, Comisia a adresat solicitări de informații, în conformitate cu articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269) către Finnish Chemicals Oy (denumită în continuare „FC"), societate cu sediul în Finlanda, către Arkema France SA, societate cu sediul în Franța și menționată, în decizia atacată, cu denumirea socială „Atochem" (denumită în continuare „Arkema France") și, în sfârșit, către reclamantă.

6 La 24 septembrie 2004, domnul L., salariat al Arkema France [denumit în continuare „domnul L. (Arkema France)"] a fost audiat de Comisie (în continuare, „declarațiile date de Arkema France").

7 La 18 octombrie 2004, Arkema France a formulat, în cadrul răspunsului la solicitarea de informații din partea Comisiei, o cerere de imunitate sau de reducere a amenzilor în temeiul Comunicării privind cooperarea.

8 La 29 octombrie 2004, FC a depus la Comisie, în cadrul unei reuniuni desfășurate la sediul Comisiei, o cerere formulată în temeiul Comunicării privind cooperarea și i-a furnizat oral informații cu privire la înțelegerea privind cloratul de sodiu. Prin scrisoarea din 2 noiembrie 2004, FC și-a menținut cererea de reducere a amenzilor și a furnizat simultan elemente de probă scrise referitoare la participarea sa la încălcarea invocată de Comisie.

9 La 4 noiembrie 2004, a avut loc o reuniune între Comisie și reprezentanții EKA. La 11 noiembrie 2004, EKA a transmis Comisiei informații suplimentare privind evoluția recentă a pieței cloratului de sodiu.

10 La 3 și la 9 decembrie 2004, reclamanta a răspuns la solicitările de informații din partea Comisiei, din 10 septembrie 2004.

11 La 6 iulie 2006, EKA a dat o nouă declarație orală în atenția Comisiei, declarație care a fost urmată de discuții cu doi dintre angajații săi, la 19 și la 20 iulie 2006. La 29 august 2006, EKA a dat noi declarații orale cu ocazia unei reuniuni la sediul Comisiei (denumite în continuare „declarațiile date de EKA în anul 2006").

12 În perioada 13 noiembrie 2006-11 aprilie 2008, în conformitate cu articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia a adresat solicitări de informații mai multor societăți, printre altele reclamantei, la 13 noiembrie 2006, la 8 februarie 2007, la 12 martie 2007 și la 11 aprilie 2008.

13 La 27 iulie 2007, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile ai cărei destinatari au fost în special EKA, FC, Arkema France, reclamanta și Uralita.

14 Reclamanta a comunicat Comisiei în termenul prevăzut observațiile sale referitoare la comunicarea privind obiecțiunile. Reclamanta a avut acces, pe de o parte, la dosarul Comisiei sub forma unui DVD, adresat de aceasta din urmă și care conținea documente publice, și, pe de altă parte, la transcrierea declarațiilor orale ale solicitanților de a beneficia de Comunicarea privind cooperarea, primite de Comisie în cursul procedurii de investigație.

15 La 20 noiembrie 2007, mai multe dintre societățile în cauză, printre care și Uralita, însă nu și reclamanta, și-au exercitat dreptul de a fi ascultate oral de Comisie.

16 La 11 iunie 2008, Comisia a adoptat decizia atacată, care a fost notificată reclamantei la 16 iunie 2008.

17 În considerentul (69) al deciziei atacate Comisia arată, în esență, că EKA, FC, Arkema France și reclamanta au participat la reuniuni și au avut contacte prin care au urmărit împărțirea pieței prin repartizarea volumelor lor de vânzare și stabilirea prețurilor cloratului de sodiu pe piața Spațiului Economic European (denumit în continuare „SEE"). În acest scop, Comisia a întocmit o listă cu 72 de contacte anticoncurențiale care au luat forma fie a unor reuniuni, fie a unor apeluri telefonice (denumite în continuare „72 de contacte anticoncurențiale"). Această listă este cuprinsă în anexa I la decizia atacată. În plus, anexa II la decizia atacată cuprinde o listă cu persoanele citate în decizie. Printre numele citate se numără cele ale domnilor S. și W., salariați ai EKA [denumiți în continuare „domnul S. (EKA)" și „domnul W. (EKA)"], ale domnilor A. și S. [denumiți în continuare „domnul S. (FC)"], salariați ai FC, al domnului L. (Arkema France) și al domnului A., salariat al reclamantei [denumit în continuare „domnul A. (Aragonesas)"]. Tot în considerentul (69) al deciziei atacate, Comisia arată că practicile anticoncurențiale avute în vedere au avut loc începând cu 21 septembrie 1994 în cazul EKA și al FC, începând cu 17 mai 1995 în cazul Arkema France și începând cu 16 decembrie 1996 în cazul reclamantei. Practicile anticoncurențiale ar fi continuat până la 9 februarie 2000, cel puțin în cazul EKA, al FC, al Arkema France și al reclamantei.

18 În considerentele (70) și (71) ale deciziei atacate, Comisia a precizat că respectarea deciziilor luate în cadrul înțelegerii era verificată în principal cu ocazia reuniunilor bilaterale și a convorbirilor telefonice, în cursul cărora părțile schimbau informații sensibile din punct de vedere comercial cu privire la negocierile cu clienții, în special referitoare la volumele vândute și la prețurile practicate. Comisia a adăugat că participanții la înțelegere aplicau o strategie de stabilizare a pieței cloratului de sodiu,

al cărei obiectiv final consta în împărțirea volumelor de vânzare a produsului, coordonarea politicii de stabilire a prețurilor în raport cu clienții și, astfel, optimizarea propriilor marje.

19 În plus, în considerentele (73)-(78) ale deciziei atacate, Comisia a descris liniile esențiale ale principiilor fundamentale și ale funcționării înțelegerii. În acest scop, Comisia a amintit numeroase contacte între principalii producători de clorat de sodiu având ca obiect principal negocierea dintre aceștia în vederea împărțirii între ei a volumelor lor de vânzare pe piețele geografice în cauză și stabilirea prețurilor care urmau să le atingă în contractele încheiate cu clienții. În opinia Comisiei, schimbul de informații sensibile din punct de vedere comercial constituia un aspect important al comportamentului coluziv, din moment ce participanții erau în continuare în măsură să prevadă comportamentul concurenților lor pe piață. În ceea ce privește funcționarea înțelegerii, Comisia afirmă că producătorii de clorat de sodiu întrețineau contacte frecvente sub forma unor reuniuni bilaterale sau multilaterale și convorbiri telefonice, fără însă a urma o schemă prestabilită. Cu toate acestea, Comisia a precizat că, la nivelul cadrelor superioare, discuțiile aveau loc în cursul reuniunilor multilaterale, adesea cu ocazia reuniunilor grupului de lucru privind cloratul de sodiu din cadrul Consiliului european al industriei chimice (denumit în continuare „CEFIC"). În sfârșit, potrivit Comisiei, în privința calendarului negocierilor, contactele dintre concurenți se intensificau în general la sfârșitul fiecărui an (între lunile octombrie și decembrie), perioadă care corespundea negocierii anuale a contractelor pentru anul următor dintre producătorii de clorat de sodiu și clienții acestora. Comisia menționează însă că, în perioada care a făcut obiectul investigației, aceste negocieri se desfășurau adesea după începutul anului următor, în special în cursul lunilor ianuarie și februarie.

20 În ceea ce privește comportamentul ilicit al reclamantei, din considerentele (350) și (356) ale deciziei atacate rezultă că, pentru a aprecia participarea acesteia la acordurile ilicite, Comisia s-a întemeiat, pe de o parte, pe cererile de imunitate sau de

reducere a amenzilor, pe de altă parte, pe documentele din acea perioadă care demonstrau, potrivit Comisiei, că reclamanta a avut întâlniri cu alte părți la înțelegere și, în sfârșit, pe recunoașterea reclamantei privind participarea sa la o reuniune ilicită, cu ocazia unei reuniuni oficiale a CEFIC din 28 ianuarie 1998 la Bruxelles (denumită în continuare „reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998").

21 În ceea ce privește, într-un mod mai specific, elementele de probă contemporane încălcării, în considerentele (349) și (350) ale deciziei atacate Comisia arată următoarele:

„(349) Notele [domnului S. (FC)] se referă în trei rânduri la o convorbire telefonică cu reclamanta. Mai întâi, la 16 decembrie 1996, [domnul S. (FC)] a confirmat, într-o discuție cu [domnul S. (EKA)] că [FC] se conforma prețurilor convenite în cazul Spaniei și al Portugaliei, menționând cu acea ocazie discuțiile cu [reclamanta]: «[CONFIDENȚIAL] [1]» [subliniere adăugată, a se vedea considerentul (130)]. Adnotarea «[CONFIDENȚIAL]» arată că, anterior, [domnul S. (FC)] avusese o discuție personală cu [reclamanta] referitoare la prețuri, care se înscria în dispozitivul unor acorduri între părțile la înțelegeri. În continuare, notele [domnului S. (FC)] menționează o convorbire telefonică cu [domnul S. (EKA)]: «[CONFIDENȚIAL]» [subliniere adăugată, a se vedea considerentul (219)]. Această adnotare atestă că Arkema France a discutat direct cu [reclamanta] cu privire la prețuri, împrejurare ce relevă din nou coordonarea generală a prețurilor. În sfârșit, notele [domnului S. (FC)] precizează, în legătură cu o convorbire telefonică din 9 decembrie 1999: «[CONFIDENȚIAL]» [subliniere adăugată, a se vedea considerentul (258)]. Din cuprinsul acestei adnotări reiese că [domnul S. (FC)] a notat ceea ce [domnul L. (Arkema France)] i-a relatat la telefon sau ceea ce i-a furnizat propria conversație cu [reclamanta]. [Faptul că reclamanta] ar fi discutat mai degrabă cu unul decât cu celălalt are o importanță minoră, deoarece din conținutul notelor reiese că discuția în cauză avea o natură ilicită.

1 — Date confidențiale ocultate.

(350) Aceste mențiuni constituie o mărturie clară a unor contacte telefonice directe cu [reclamanta] și indică în mod vădit că aceasta a avut o contribuție directă la acordurile generale privind prețurile. Mai mult, [reclamanta] a confirmat că participase la [reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998], în cursul căreia concurenții au avut discuții ilicite [a se vedea considerentele (182) și (184)]. Comisia concluzionează, așadar, întemeindu-se pe declarațiile orale primite în prezentul caz și pe elementele de probă contemporane faptelor care denotă cu claritate un comportament anticoncurențial din partea sa, că [reclamanta] a participat la încălcare în ansamblul său. În asemenea condiții, [reclamanta] are obligația să furnizeze probe prin care să explice modul în care conduita sa este compatibilă cu un comportament concurențial."

22 În considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia a arătat următoarele:

„În celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată], Comisia acceptă argumentul societății potrivit căruia informațiile pot proveni mai degrabă de la terți decât de la însăși persoana interesată. Dosarul Comisiei nu conține suficiente elemente de probă care să permită să se demonstreze cu certitudine că informațiile în cauză ar proveni direct de la reclamantă. De aceste informații se va ține seama în cazul nivelului duratei încălcării în raport cu care [reclamanta] trebuie să răspundă."

23 În ceea ce privește durata încălcării, în special datele de început și de încetare a participării reclamantei la încălcare, în considerentele (487)-(489) ale deciziei atacate Comisia a arătat și a concluzionat următoarele:

„(487) EKA și [FC] au participat la acordurile anticoncurențiale începând cu […], iar [reclamanta], cel puțin începând cu 16 decembrie 1996 [a se vedea considerentul (130)]. […]

(488) În privința încetării încălcării, potrivit datelor cunoscute de Comisie, ultima reuniune anticoncurențială – la care au participat EKA, Atochem și [reclamanta] – s-a desfășurat la 9 februarie 2000. Cu ocazia acestei reuniuni, EKA s-a distanțat în mod deschis de înțelegere, anunțând refuzul acesteia de a participa la orice altă discuție cu concurenții. Cu acest prilej, unul dintre participanți și-a exprimat voința de a nu mai fi implicat în înțelegere și este vorba, potrivit datelor cunoscute de Comisie, despre ultimul contact pertinent dintre producătorii de clorat de sodiu [a se vedea de asemenea considerentul (283)]. În timp ce EKA, Atochem și [reclamanta] au participat direct la reuniunea din 9 februarie 2000, nimic nu indică, în dosarul Comisiei, că [FC] s-ar fi distanțat în mod deschis de înțelegere înaintea acestei date (de altfel, niciuna dintre părți nu a invocat o asemenea distanțare). În consecință, Comisia consideră data de 9 februarie 2000 drept data încetării încălcării în privința tuturor întreprinderilor în cauză, în speță EKA, [FC], Atochem și [reclamanta].

(489) Rezultă că durata totală a încălcării, astfel cum a fost descrisă în […] decizi[a atacată], este de […] trei ani și o lună în cazul [reclamantei] și al Uralita."

24 În considerentele (444) și (455)-(468) ale deciziei atacate, Comisia apreciază, pe de o parte, că Uralita a exercitat o influență decisivă asupra orientării strategice și a politicii comerciale globale a reclamantei și, pe de altă parte, că, în urma absorbției EIA de către Uralita, răspunderea pentru încălcare revenind EIA, în calitate de unic acționar al reclamantei, a fost transferată către Uralita. Astfel, în considerentele (469) și (487)-(489) ale deciziei atacate, Comisia stabilește în sarcina [reclamantei] și a Uralita răspunderea solidară pentru încălcarea săvârșită de reclamantă între 16 decembrie 1996 și 9 februarie 2000 (denumită în continuare „încălcarea în cauză"), respectiv o durată totală de trei ani și o lună.

25 În ceea ce privește stabilirea cuantumului amenzilor care urmau a fi aplicate, potrivit considerentului (498) al deciziei atacate, Comisia s-a întemeiat pe Orientările privind

calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006”). În plus, în speță, din considerentul (509) al deciziei atacate rezultă că, în vederea stabilirii valorii vânzărilor, Comisia a luat în considerare vânzările de clorat de sodiu efectuate de fiecare întreprindere în SEE în cursul exercițiului social care corespunde ultimului an complet al încălcării și care a încetat la 31 decembrie 1999.

26 În ceea ce privește stabilirea cuantumului de bază al amenzii, potrivit considerentelor (509)-(524) ale deciziei atacate, Comisia a constatat, în primul rând, referitor la gravitatea încălcării în cauză, pe de o parte, că încălcarea, prin faptul că avea la bază acordurile în materie de împărțire a piețelor și de stabilire a prețurilor, era deosebit de gravă [considerentul (512) al deciziei atacate], pe de altă parte, că, în anul 1999, cota de piață cumulată a întreprinderilor participante la această înțelegere se ridica la 90 % în SEE [considerentul (513) al deciziei atacate], mai mult, că această încălcare și-a produs efectele pe o parte substanțială a teritoriului SEE [considerentul (514) al deciziei atacate] și, în sfârșit, că, deși nu au dat întotdeauna rezultatele scontate, acordurile au fost puse în general în aplicare [considerentul (515) al deciziei atacate]. În consecință, Comisia a stabilit proporția valorii vânzărilor efectuate de fiecare întreprindere implicată, utilizate pentru a stabili cuantumul de bază, la 19 %.

27 În al doilea rând, Comisia a stabilit coeficientul multiplicator la 3,5, pe baza duratei încălcării, în temeiul dispozițiilor cuprinse la punctul 24 din Orientările din 2006.

28 În al treilea rând, în considerentul (523) al deciziei atacate, în temeiul dispozițiilor cuprinse la punctul 25 din Orientările din 2006 și în vederea descurajării întreprinderilor în cauză să participe la acorduri orizontale de stabilire a prețurilor asemănătoare

cu acordurile care făceau obiectul deciziei atacate, Comisia a decis să majoreze cuantumul de bază al amenzii cu un cuantum adițional stabilit, în raport cu factorii examinați în considerentele (512)-(515) ale deciziei atacate, la 19 %.

29 În articolul 1 literele (g) și (h) din decizia atacată, Comisia concluzionează că reclamanta și Uralita au încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind SEE prin participarea, în perioada 16 decembrie 1996-9 februarie 2000, la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în vederea alocării de volume de vânzări, a stabilirii prețurilor, a schimburilor de informații sensibile din punct de vedere comercial privind prețurile și volumele de vânzări și a monitorizării aplicării acordurilor anticoncurențiale privind cloratul de sodiu pe piața SEE.

30 Prin articolul 2 litera (f) din decizia atacată, Comisia a aplicat o amendă în cuantum de 9 900 000 de euro reclamantei și Uralita, în solidar.

31 Prin articolul 3 din decizia atacată, Comisia obligă întreprinderile menționate la articolul 1 din decizia atacată ca, pe de o parte, să pună capăt încălcării constatate, în măsura în care nu au făcut deja acest lucru, și, pe de altă parte, să se abțină din acel moment de la orice act sau comportament precum cel descris la articolul 1 din decizia atacată, precum și de la orice act sau comportament care are scopuri sau efecte identice sau similare.

32 Articolul 4 din decizia atacată enumeră destinatarii deciziei atacate, printre care se numără și reclamanta.

Procedura și concluziile părților

33 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 26 august 2008, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

34 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a doua) a decis deschiderea procedurii orale. Tribunalul a adresat de asemenea anumite întrebări părților și a solicitat Comisiei să îi furnizeze anumite documente. Părțile au răspuns la întrebările și la solicitările menționate în termenele stabilite.

35 Prin scrisoarea din 3 septembrie 2010, Comisia a depus observații cu privire la raportul de ședință în cauza T-348/08.

36 În cadrul ședinței, Tribunalul a remis părților o copie a paginilor 1159 și 1160 din dosarul Comisiei. Acestea au confirmat că, în afara adăugării olografe a Tribunalului constând într-o numerotare a liniuțelor care erau cuprinse în cele două pagini, copia respectivă era identică cu originalul cuprins la paginile respective din dosarul Comisiei.

37 Procedura orală a fost declarată terminată la 10 septembrie 2010.

38 Reclamanta solicită Tribunalului:

— cu titlu principal, anularea deciziei atacate în măsura în care o privește;

— cu titlu subsidiar, modificarea articolelor 1 și 2 din decizia atacată în vederea anulării sau a reducerii substanțiale a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

39 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

A — *Cu privire la cererea de anulare a deciziei atacate*

40 În susținerea acțiunii, reclamanta invocă două motive. Primul motiv este întemeiat pe erori de drept și de apreciere, în sensul în care Comisia nu ar fi dovedit corespunzător cerințelor legale că reclamanta ar fi participat la încălcarea în cauză. Al doilea motiv este întemeiat pe erori de drept și de apreciere săvârșite de Comisie în etapa calculării cuantumului amenzii aplicate reclamantei.

1. *Cu privire la primul motiv, întemeiat pe erori de drept și de apreciere în sensul în care Comisia a reținut participarea reclamantei la încălcare între 16 decembrie 1996 și 9 februarie 2000*

41 În cadrul primului motiv, reclamanta susține că elementele de probă reținute de Comisie în decizia atacată nu dovedesc corespunzător cerințelor legale faptul că a participat la încălcarea în cauză. Primul motiv are două aspecte. Comisia nu ar fi demonstrat, în primul rând, că reclamanta a participat direct la încălcarea în cauză între 16 decembrie 1996 și 9 februarie 2000 și, în al doilea rând, că reclamanta a participat la o încălcare unică și continuă care să acopere întregul SEE.

a) Argumentele părților

42 În opinia reclamantei, seria de indicii invocată de Comisie pentru a-i imputa încălcarea în cauză se întemeiază pe următoarele trei categorii de probe. Prima categorie ar consta în faptul că reclamanta a recunoscut că a participat la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 cu EKA, cu FC și cu Arkema France. A doua categorie ar consta în notele olografe ale domnului S. (FC) [denumite în continuare „notele domnului S. (FC)"]. Al treilea element s-ar întemeia pe declarațiile date de EKA în anii 2003 și 2006. Or, niciunul dintre aceste elemente de probă, apreciate în mod individual sau în ansamblu, nu ar dovedi, fără a exista nicio îndoială rezonabilă, că reclamanta a participat la o înțelegere ilicită.

43 În primul rând, în ceea ce privește reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, reclamanta nu contestă că nu a participat la aceasta. În opinia sa, era vorba despre o reunire pur informală, pe holurile unui hotel. Cu toate acestea, reclamanta amintește că, după cum reiese din notele domnului S. (FC), astfel cum sunt cuprinse la pagina 1159 din dosarul Comisiei, conducătorii înțelegerii au solicitat salariatului reclamantei să plece

la puțin timp după formarea grupului. Prin urmare, reclamanta susține că faptul de a fi asistat parțial la o singură reuniune din cele 72 de contacte anticoncurențiale identificate de Comisie între membrii înțelegerii nu permite să i se impute o participare la acordurile foarte complexe dintre ceilalți destinatari ai deciziei atacate, acorduri a căror frecvență era susținută.

44 În al doilea rând, în ceea ce privește probele contemporane încălcării întemeiate pe notele domnului S. (FC), acestea ar consta doar în trei referiri indirecte la reclamantă, menționate în considerentul (349) al deciziei atacate. Astfel, pe de o parte, atât din considerentul respectiv, cât și din considerentul (352) al deciziei atacate ar rezulta că aceste trei referiri întemeiate pe notele domnului S. (FC) ar constitui singurele probe contemporane faptelor care ar incrimina reclamanta. Pe de altă parte, din textul considerentului (352) al deciziei atacate ar rezulta că însăși Comisia ar fi apreciat că nu era posibil să dovedească cu certitudine că celelalte informații extrase din notele domnului S. (FC) privind reclamanta proveneau direct de la aceasta din urmă.

45 Reclamanta adaugă că celelalte declarații cuprinse în cererile de a beneficia de Comunicarea privind cooperarea cărora Comisia încearcă, în înscrisurile sale, să le dea prioritate în raport cu cele trei referiri citate în considerentul (349) al deciziei atacate pot fi interpretate diferit de sugestia indusă de Comisie și nu permit să se concluzioneze în sensul că reclamanta a participat la o încălcare unică și continuă. În sfârșit, Comisia s-ar întemeia și pe alte elemente de probă care, pe de o parte, nu ar fi fost invocate în decizia atacată și, pe de altă parte, nu ar demonstra nicio culpabilitate a reclamantei, ceea ce ar explica omiterea lor în decizie. Mai precis, în opinia reclamantei, Comisia susține în memoriul în apărare că decizia s-ar fi întemeiat nu numai pe cele trei referiri cuprinse în considerentul (349) al deciziei atacate, ci și pe alte referiri care o priveau, extrase din notele domnului S. (FC). Reclamanta apreciază că acest fapt are semnificația că fiecare referire la ea trebuie interpretată drept o afirmație directă împotriva sa. Or, deși Comisia se prevalează de „redactarea clară a deciziei

[atacate]", cu privire la aceste alte referiri extrase din notele domnului S. (FC) pentru a incrimina reclamanta, în schimb reclamanta consideră fie că ele constituie elemente de probă dezincriminatoare în privința sa, fie că acestea nu dovedesc că a participat la încălcarea în cauză.

46 În sfârșit, reclamanta consideră că, în mod contrar celor rezultate din considerentul (352) al deciziei atacate, în care se arată că, în măsura în care alte informații extrase din notele domnului S. (FC) pot proveni mai degrabă de la terți decât de la reclamantă, „se va ține seama la nivelul duratei încălcării pentru care [reclamanta] trebuie să răspundă", Comisia nu a modificat calculul pe care l-a efectuat privind durata participării reclamantei la încălcarea în cauză în raport cu cel cuprins în comunicarea privind obiecțiunile. Din această împrejurare reclamanta deduce că durata reținută în decizia atacată nu reflectă în mod corect sfera pretinsei sale participări la încălcarea în cauză și că aceasta nu a făcut obiectul unor adaptări sau concesii din partea Comisiei pentru a reflecta caracterul delicat al elementelor de probă.

47 În ceea ce privește prima referire la reclamantă, reținută în considerentul (349) al deciziei atacate, aceasta se raporta la o convorbire telefonică din 16 decembrie 1996 între domnul S. (FC) și domnul S. (EKA), în cursul căreia primul ar fi evocat o convorbire pe care ar fi avut-o cu reclamanta referitoare la prețurile în Spania. Reclamanta susține că această primă referire nu demonstrează, fără a exista nicio îndoială rezonabilă cu privire la acest aspect, că a participat la o înțelegere. Astfel, pe de o parte, salariatul respectiv ar fi negat că a avut un contact cu domnul S. (FC) în afara adunărilor generale oficiale ale CEFIC. Pe de altă parte, această referire ar relata numai conținutul unei convorbiri cu EKA în legătură cu reclamanta. În sfârșit, celelalte elemente de probă nu ar sugera că reclamanta a participat la un acord privind prețurile în perioada de negociere care a precedat semnarea unor contracte privind cloratul de sodiu pentru primul trimestru al anului 1997. În cazul în care reclamanta ar fi participat la o înțelegere în acea perioadă, notele domnului S. (FC) ar fi evidențiat această participare mai frecvent, într-un mod care nu ar fi fost doar indirect.

48 A doua referire la reclamantă s-ar raporta la o convorbire telefonică care a avut loc la 4 decembrie 1998 între domnul S. (FC) și domnul S. (EKA), în cursul căreia al doilea ar fi evocat o convorbire pe care ar fi avut-o cu Arkema France privind prețurile în Portugalia. Din conținutul acestei din urmă discuții ar reieși că Arkema France i-ar fi arătat domnului S. (EKA) că s-a adresat unui salariat al reclamantei. Reclamanta consideră că acest extras nu menționează că a participat la înțelegere, ci, dimpotrivă, ar putea sugera că reclamantei i se solicitase să nu reducă prețurile. În sfârșit, reclamanta subliniază că cererea depusă de Arkema France de a beneficia de Comunicarea privind cooperarea [formulată în cursul audierii domnului L. (Arkema France) la 24 septembrie 2004] nu conține nicio mențiune a numelui reclamantei în cadrul discuțiilor care au avut loc începând cu jumătatea anului 1998 până în luna mai 2000. Pe de altă parte, acest extras ar relata despre o declarație dată de Arkema France, care era un concurent direct al FC. Prin urmare, reclamanta apreciază că, în momentul în care Arkema France a discutat cu domnul S. (EKA), aceasta putea avea interes, în calitate de concurent agresiv al FC, să îl determine să creadă că prețul nu ar scădea și că FC ar trebui să respecte nivelul din anul precedent. În sfârșit, reclamanta afirmă că în cursul anului 1998 a redus prețurile de vânzare a cloratului de sodiu în Portugalia. Așadar, nu numai că a doua referire nu ar dovedi că reclamanta a participat la discuții în perioada în cauză, ci, mai mult, ar constitui un element dezincriminator, în sensul că ar sugera că reclamanta nu își coordonase conduita cu cea a membrilor înțelegerii.

49 A treia referire la reclamantă s-ar raporta la o convorbire telefonică care s-ar fi derulat la 9 decembrie 1999 între domnul S. (FC) și domnul L. (Arkema France), în cursul căreia unul dintre cei doi interlocutori ar fi menționat că ar fi discutat cu reclamanta. Or, reclamanta susține că faptul că un oarecare interlocutor ar fi discutat cu aceasta nu presupune, în sine, că a avut un comportament ilicit. Astfel, fiind percepută drept o întreprindere care refuza să coopereze, ar fi posibil ca ceilalți membri ai înțelegerii să fi avut nevoie să discute cu ea pentru a încerca să o „facă să se alinieze". Pe de altă parte, reclamanta evidențiază din nou că această a treia referire este contrazisă de declarațiile primite în cursul audierii domnului L. (Arkema France), în care acesta nu mai amintește reclamanta ca fiind participantă la înțelegere în perioada cuprinsă între jumătatea anului 1998 și luna mai 2000.

50 În al treilea rând, în ceea ce privește declarațiile date de EKA în anii 2003 și 2006, reclamanta amintește că, în opinia Comisiei, acestea explică „implicarea reclamantei în cazul clienților spanioli, francezi și portughezi". Cu toate acestea, FC și Arkema France nu ar formula nicio acuzație de acest tip.

51 *Primo*, din declarațiile date de EKA în anul 2003 ar reieși că participanții principali la înțelegere erau EKA, FC și Arkema France. Reclamanta ar fi participat la acorduri într-o măsură mai mică. În plus, în considerentul (358) al deciziei atacate și la nota de subsol 391 aferent acestuia, Comisia ar avea în vedere în mod specific declarațiile date de EKA în anul 2003. În acest scop, reclamanta reproduce și comentează trei fragmente din aceste declarații, referitoare la Spania, la Franța și, respectiv, la Portugalia. Acestea ar constitui fragmente de referință ale declarației date de EKA, care ar explica afirmația acesteia potrivit căreia reclamanta ar fi participat la înțelegere în funcție de poziția și de interesele sale pe piață în privința clienților spanioli, francezi și portughezi.

52 Cu privire la primul fragment, referitor la Spania, din acesta ar reieși că EKA ar fi declarat îndeosebi „[CONFIDENȚIAL]". În această privință, reclamanta susține că, în cazul în care se impunea pierderea unor cote de piață în Europa, ar fi natural să încerce să găsească clienți pe piețele învecinate, precum Franța sau Portugalia. În acest context ar fi vorba despre un comportament normal pe o piață supusă concurenței. Ar exista, așadar, o interpretare diferită de cea reținută de Comisie, interpretare conformă comportamentului normal pe piață.

53 Cu privire la al doilea fragment, referitor la Franța, din acesta ar reieși că EKA ar fi declarat îndeosebi „[CONFIDENȚIAL]". În opinia reclamantei, Comisia se întemeiază pe această declarație pentru a sugera existența în Franța a unor acorduri bilaterale privind volumele, încheiate între Arkema France și producători diferiți de EKA. Prin urmare, reclamanta susține că această declarație dată de EKA se întemeiază numai pe un zvon, deoarece în aceasta se arată că reclamanta a participat la aranjamente la care EKA nu ar fi participat. Informațiile cuprinse în această declarație ar fi putut fi obținute numai de la terți, precum Arkema France. Or, reclamanta arată că,

în cererea sa de a beneficia de Comunicarea privind cooperarea, Arkema France nu menționează niciun aranjament distinct cu reclamanta. Declarația unui terț care afirmă existența unui acord care „pare" să fi fost încheiat de alți producători nu poate întemeia convingerea cu privire la existența unui asemenea acord. Așadar, acest fragment din declarația dată de EKA nu ar fi suficient de clar pentru a implica reclamanta în săvârșirea încălcării în cauză.

54 Cu privire la al treilea fragment, referitor la Portugalia, din acesta ar reieși că EKA ar fi declarat îndeosebi „[CONFIDENȚIAL]". Reclamanta afirmă că nu înțelege modul în care această declarație ar putea constitui o dovadă împotriva sa, de vreme ce implică numai EKA, Arkema France și FC în legătură cu un acord privind volumele.

55 *Secundo*, declarațiile date de EKA în anul 2006 ar fi fost efectuate ca urmare a unei solicitări din partea Comisiei. Or, reclamanta afirmă și susține, în pofida argumentelor în apărare formulate de Comisie, că aceste declarații din anul 2006 corectează anumite erori, chiar contrazic anumite afirmații, cuprinse în declarațiile anterioare date de EKA și, cu totul special, în declarațiile din anul 2003. Este motivul pentru care, în declarațiile din anul 2006, EKA ar fi menționat că reclamanta asistase la o singură reuniune, iar nu la cinci. În plus, EKA nu ar mai arăta că reclamanta și Arkema France își împărțiseră cotele de piață în Franța, în cadrul unui acord distinct. În definitiv, reclamanta evidențiază că, în privința pieței spaniole, noua declarație dată de EKA îi susține opinia potrivit căreia comportamentele invocate de Comisie ar fi de-a dreptul naturale. De asemenea, declarațiile date de EKA în anul 2006 nu ar mai conține nicio mențiune specială referitoare la reclamantă în legătură cu piețele spaniolă, portugheză și franceză. Reclamanta susține că, deși EKA a declarat că reclamanta era parte la acorduri, aceasta nu ar fi furnizat în acest sens nicio informație specifică. Astfel, reclamanta evidențiază că, în timp ce declarațiile date de EKA incriminează în mod greșit reclamanta, în sensul că ar fi participat la cinci reuniuni, Comisia s-ar fi abținut în mod corect să le rețină în decizia atacată. Unica menționare a numelui

său ar constitui un element dezincriminator pentru reclamantă, deoarece ar revela că EKA și FC ar fi decis să nu își majoreze prețurile în cazul în care reclamanta, Arkema France și [CONFIDENȚIAL] nu le-ar fi urmat.

56 Având în vedere cele arătate, reclamanta concluzionează că incoerențele dintre declarațiile date de EKA în anul 2003 și declarațiile date în anul 2006 determină o îndoială crescută în mai mică măsură cu privire la exactitatea și la valoarea probantă a acestora. Prin urmare, ele nu pot întemeia convingerea fermă a Tribunalului cu privire la săvârșirea unei încălcări de către reclamantă. În plus, aceste declarații nu menționează nicidecum reuniuni sau convorbiri telefonice cu reclamanta. Așadar, acestea ar fi insuficiente pentru ca reclamantei să i se impute o încălcare a articolului 81 CE.

57 Pe de altă parte și în al patrulea rând, în opinia reclamantei, Comisia a reținut în mod greșit 9 februarie 2000 drept data încetării pretinsei sale participări la încălcare. Astfel, elementele de probă menționate în decizia atacată ar demonstra numai că reclamanta a asistat la reuniunea oficială a CEFIC din 9 februarie 2000, împrejurare pe care nu o contestă. În schimb, Comisia nu ar fi dovedit că reclamanta a participat la o reuniune ilicită desfășurată cu ocazia reuniunii CEFIC din 9 februarie 2000 (denumită în continuare „reuniunea ilicită din 9 februarie 2000"). Astfel, *primo*, reclamanta consideră că declarația domnului S. (EKA) în cadrul reuniunii ilicite din 9 februarie 2000 cu privire la refuzul EKA de a mai participa la orice nouă discuție cu concurenții nu dovedește corespunzător cerințelor legale propria participare la acea reuniune. *Secundo*, reclamanta susține, pe de o parte, că nici Arkema France, nici FC nu au menționat o asemenea declarație și, pe de altă parte, că salariatul acesteia a confirmat că nu a auzit această declarație. *Tertio*, discuțiile din 20, din 21 și din 24 ianuarie 2000, la care Comisia face trimitere în considerentul (283) al deciziei atacate, nu pot fi considerate probe incriminatoare pentru reclamantă sau care ar putea să furnizeze dovada participării sale la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000. *Quarto*, reclamanta

arată că din anexa I la decizia atacată reiese că nu a fost identificată drept participantă la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000 și că această lipsă a identificării nu poate rezulta dintr-o simplă eroare materială.

58 În concluzia primului aspect al primului motiv, reclamanta susține că elementele de probă reținute în sarcina sa în decizia atacată nu sunt suficient de precise și de concordante pentru a determina convingerea fermă că a participat la încălcarea în cauză.

59 În aceste condiții, în primul rând, având în vedere principiul potrivit căruia de îndoială profită persoana acuzată, în speță existând o îndoială cu privire la participarea reclamantei la încălcarea în cauză, Comisia ar fi trebuit să renunțe să îi impute o participare la încălcarea respectivă.

60 În al doilea rând, reclamanta arată că, în prezent, competența de care dispune Comisia pentru a constata existența unor încălcări ale dispozițiilor articolului 81 CE este consolidată. Astfel, Regulamentul nr. 1/2003 ar conferi Comisiei prerogative noi și consolidate. În plus, noile programe de clemență i-ar permite să primească în prezent elemente de probă scrise substanțiale. Mai mult, progresele tehnologice în domeniul informatic ar permite deopotrivă Comisiei să efectueze cercetări electronice sofisticate. În sfârșit, reclamanta arată că, în speță, Comisia nu a considerat necesar să își aprofundeze investigația și, în acest fel, să organizeze o inspecție a incintelor sale sau a incintelor celorlalte societăți destinatare ale deciziei atacate.

61 Având în vedere aceste competențe consolidate, Comisia ar fi avut obligația să respecte un nivel ridicat de calitate a probelor. În speță, în lipsa îndeplinirii unui asemenea

nivel de calitate, Comisia ar fi trebuit, după cum ar fi procedat în cazul altor mici producători care se găseau într-o situație asemănătoare cu cea a reclamantei, de a proceda astfel încât reclamanta să profite de îndoiala care subzista. Prin urmare, Comisia nu ar fi trebuit să impute reclamantei o participare la încălcarea în cauză, nici să îi aplice o amendă. În orice caz, reclamanta arată că, în timp ce nivelul informațiilor schimbate între cei trei principali producători în legătură cu [CONFIDENȚIAL] era asemănător nivelului informațiilor schimbate în legătură cu reclamanta, Comisia a decis să impună o amendă numai în privința sa. Potrivit reclamantei, Comisia a încălcat principiul egalității de tratament.

62 Comisia contestă temeinicia argumentelor expuse de reclamantă.

63 Aceasta susține că dovezile cuprinse în decizia atacată demonstrează că reclamanta a participat la încălcarea în cauză. Comisia amintește că dovezile respective sunt de trei tipuri, respectiv, pe de o parte, declarațiile date de membrii înțelegerii care incriminează reclamanta, pe de altă parte, numeroasele note contemporane faptelor, luate de domnul S. (FC), și, în sfârșit, recunoașterea reclamantei cu privire la participarea sa la o reuniune ilicită din 28 ianuarie 1998, recunoaștere susținută de alte dovezi care se raportează la acea reuniune.

64 În primul rând, în ceea ce privește declarațiile date de membrii înțelegerii, Comisia arată că acestea au fost făcute la puțin timp după încetarea înțelegerii și că se caracterizează printr-un grad înalt de concordanță între acestea, precum și cu notele contemporane ale domnului S. (FC). Comisia adaugă că, spre deosebire de susținerile reclamantei, societățile care au solicitat să beneficieze de Comunicarea privind cooperarea nu sunt neapărat determinate să prezinte elemente de probă deformate cu privire la ceilalți participanți la încălcarea incriminată.

65 În al doilea rând, în ceea ce privește notele contemporane ale domnului S. (FC), Comisia contestă afirmația reclamantei potrivit căreia, având în vedere considerentul (349) al deciziei atacate, pentru a incrimina reclamanta, ar fi fost reținute numai trei fragmente din notele domnului S. (FC), astfel încât orice altă referire ar putea fi ignorată. Astfel, Comisia evidențiază că, în afară de cele trei extrase pe care se concentrează reclamanta, Comisia s-a întemeiat în numeroase rânduri pe alte referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) și, în acest sens, citează drept exemplu considerentele (150), (220), (229), (256), (305), (319) și (347) ale deciziei atacate. Comisia arată că, în etapa replicii, reclamanta s-a limitat să își concentreze critica, cu privire la aceste elemente de probă pe fond, pe extrasul din notele domnului S. (FC) menționat în considerentul (150), printr-o citare trunchiată și scoasă din contextul acestora. Cu privire la celelalte șase considerente, reclamanta le-ar recunoaște caracterul direct incriminator, însă ar afirma că decizia atacată nu o menționează în constatările de fapt raportate la anul 1997. Această din urmă afirmație ar fi eronată, iar Comisia ar fi putut să concluzioneze în mod legitim, în etapa memoriului în apărare, că în anul 1997 avuseseră loc contacte telefonice regulate între reclamantă și membrii înțelegerii.

66 În considerentul (349) al deciziei atacate ar fi respinse argumentele reclamantei care vizează raportarea lipsei participării sale la înțelegere și nu ar trebui confundat cu alte considerente, precum considerentele (305) și (319), în care Comisia își dezvoltă în totalitate argumentele defavorabile reclamantei. În plus, Comisia ar fi insistat pe aceste trei referiri menționate în considerentul (349), deoarece, pe de o parte, ar fi vorba despre elemente de probă deosebit de concludente și, prin urmare, esențiale pentru a demonstra că reclamanta participase la încălcarea în cauză, respectiv o încălcare unică și continuă având o dimensiune europeană, pe de altă parte, reclamanta nu ar fi contestat aceste declarații și, în sfârșit, aceste probe contemporane faptelor ar incrimina deosebit de puternic reclamanta, fără însă a fi singurele probe reunite de Comisie.

67 În al treilea rând, în ceea ce privește considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia afirmă că în cadrul acestuia a stabilit în mod expres o distincție între diferitele extrase

din notele domnului S. (FC) în funcție de valoarea lor probantă, în special în vederea stabilirii duratei participării reclamantei la încălcarea în cauză. Or, în considerentul (352), Comisia ar fi arătat că, deși se limitase la alte referiri făcute la reclamante decât cele menționate în considerentul (349), Comisia ar fi avut dificultăți să demonstreze în mod concludent comportamentul coluziv. Pentru acest motiv, Comisia ar fi decis, așadar, să nu le rețină pentru a extinde durata participării reclamantei la înțelegere. Însă, deși aceste alte referiri la reclamantă nu sunt concludente în sine, ele ar face cel puțin parte dintr-un ansamblu de coincidențe și de indicii pe care Comisia avea dreptul să își întemeieze analiza privind participarea reclamantei la înțelegere.

68 În etapa duplicii, fiind vorba tot despre considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia susține că reclamanta nu are în vedere considerentele (305) și (319) ale deciziei atacate, care menționează expres celelalte extrase din notele domnului S. (FC), în calitate de elemente de probă împotriva sa. De asemenea, reclamanta ar face abstracție de considerentele (357) și (358) ale deciziei atacate, în care s-ar stabili că Comisia își întemeiază obiecțiunile împotriva reclamantei pe notele domnului S. (FC), privite în ansamblu, și nu se limitează la cele trei referiri menționate în considerentul (349) al deciziei atacate. În opinia Comisiei, din jurisprudență reiese că faptul că informația este menționată indirect sau că aceasta are un domeniu secundar nu are niciun efect asupra posibilității de a fi utilizată drept element de probă. Probele contemporane încălcării, constând în notele domnului S. (FC), ar fi coerente în raport cu alte elemente de probă din dosar care incriminează reclamanta și ar fi fost acceptate din plin de părți, inclusiv de reclamantă.

69 În sfârșit, considerentul (352) al deciziei atacate nu ar conține nicio promisiune de modificare a duratei participării reclamantei la încălcarea în cauză în raport cu cea reținută în comunicarea privind obiecțiunile. Pe de altă parte, contrar afirmațiilor reclamantei, elementele de probă utilizate în decizia atacată ar fi aceleași cu cele cuprinse în comunicarea privind obiecțiunile.

70 În al patrulea rând, Comisia susține, într-o primă etapă, că decizia atacată se întemeiază pe dovezi generale furnizate de EKA, de Arkema France și de FC, care demonstrează în mod categoric participarea reclamantei la înțelegere și caracteristicile acestei înțelegeri.

71 În a doua etapă, Comisia enumeră un anumit număr de dovezi specifice care demonstrează contactele dintre reclamantă și ceilalți membri ai înțelegerii.

72 În primul rând, din notele domnului S. (FC) în legătură cu convorbirea sa telefonică cu domnul S. (EKA) din 16 decembrie 1996 ar reieși că domnul S. (FC) ar fi avut anterior o convorbire cu reclamanta. Comisia arată că aceasta nu a contestat dovada respectivă în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile. În plus, Comisia contestă argumentele invocate în prezent de reclamantă împotriva acestei dovezi.

73 În al doilea rând, în ceea ce privește probele care se raportează la anul civil 1997, Comisia consideră că extrasele din notele contemporane ale domnului S. (FC), datate 10 și 14 ianuarie 1997, ilustrează iritarea reclamantei față de tentativele FC de a-și aroga o cotă de piață mai mare în Spania și în Portugalia. De asemenea, din cuprinsul unei note a domnului S. (FC) din 14 octombrie 1997 în legătură cu o reuniune bilaterală din aceeași zi între EKA și FC, desfășurată la Turku (Finlanda) (denumită în continuare „reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997"), ar reieși că FC și EKA aveau dificultăți de a face să înțeleagă, în special reclamanta, că era necesară o creștere a prețurilor cu 1,5 % pentru compensarea inflației. Tot cu privire la această reuniune de la Turku din 14 octombrie 1997, dintr-o declarație dată de EKA ar reieși că, în raport cu creșterea vânzărilor efectuate de FC în Spania, existau riscuri de represalii din partea producătorilor spanioli și că EKA și FC ar fi convenit să nu își majoreze prețurile în cazul în care, în special, reclamanta nu le-ar urma.

74 În al treilea rând, în ceea ce privește reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, Comisia amintește că reclamanta a admis că a asistat la acea reuniune. Notele domnului S. (FC) ar arăta că părțile au discutat despre prețele cloratului de sodiu din mai multe țări, precum și despre cotele de piață și despre prețuri. Într-o primă etapă, în înscrisurile sale, Comisia a susținut că niciun element din dosar nu ar permite să se creadă că participarea reclamantei la acea reuniune constituia un element nou sau excepțional. Cu toate acestea, într-o a doua etapă, în observațiile privind raportul de ședință, Comisia a recunoscut în mod expres că această participare a reclamantei constituia un element nou. În această măsură, Comisia consideră că reclamanta nu a demonstrat că participase la acea reuniune având o optică diferită de cea a celorlalți membri ai înțelegerii și că s-ar fi distanțat în mod public de înțelegere. Afirmația reclamantei cu privire la caracterul informal al reuniunii ar fi contrazisă, pe de o parte, de faptul că aceasta fusese planificată cu mai multe săptămâni înainte și, pe de altă parte, de notele detaliate ale domnului S. (FC). Contrar interpretării greșite a reclamantei, din considerentul (183) al deciziei atacate ar reieși că părțile au discutat în mod exhaustiv (iar nu exclusiv) despre Belgia, Spania, Franța și Portugalia. Din notele domnului S. (FC) nu ar rezulta că conducătorii înțelegerii i-ar fi solicitat reclamantei să plece. Dimpotrivă, notele domnului S. (FC) ar arăta că examinarea prețelor spaniolă, franceză și portugheză a fost întreruptă de discuții în legătură cu alte prețe care au durat în cea mai mare parte a reuniunii, deși ar fi probabil ca reclamanta să fi fost prezentă pe întreaga durată a reuniunii. În sfârșit, Comisia afirmă că anexa I la decizia atacată se limitează în mod obligatoriu la contactele cărora le cunoaște data reală, astfel încât existau alte contacte, susținute de elemente de probă, fără însă a menționa date precise, care implicau reclamanta.

75 În al patrulea rând, în intervalul octombrie-noiembrie 1998, domnii L. (Arkema France) și S. (FC) ar fi discutat în mai multe rânduri la telefon cu privire la cota de piață a reclamantei în Portugalia.

76 În al cincilea rând, în ceea ce privește contactul telefonic din 4 decembrie 1998 dintre domnii S. (FC) și S. (EKA), Comisia consideră că reclamanta nu explică modul în care asemenea contacte s-ar fi putut derula în cadrul normal al afacerilor și că, în fond,

aceasta ar admite că i s-ar fi solicitat să nu își reducă prețurile, ceea ce ar constitui o solicitare anticoncurențială la care reclamanta ar fi avut acces. Contrar celor susținute de reclamantă, din declarația domnului L. (Arkema France) nu ar reieși că reclamanta ar fi părăsit înțelegerea la sfârșitul primei perioade cuprinse între luna octombrie 1994 și mijlocul anului 1998, în raport cu o pretinsă a doua perioadă cuprinsă între mijlocul anului 1998 și luna mai 2000, cu atât mai mult cu cât această interpretare ar fi infirmată de dovezi numeroase.

77 În al șaselea rând, Comisia arată că reclamanta s-a limitat să menționeze scăderile de prețuri în Portugalia în anii 1999 și 2000, fără a preciza că prețurile sale crescuseră în perioada 1993-1997 și fuseseră menținute în anul 1998. Comisia adaugă că scăderea prețurilor din anul 1999 s-ar putea explica prin războiul prețurilor care ar fi izbucnit în Portugalia ca urmare a unui conflict în legătură cu un client. Din nou, în pofida slăbirii înțelegerii în anul 1999, ar fi rămas activă și, astfel cum ar reieși din notele domnului S. (FC) cu privire la convorbirile sale telefonice din 16 iunie 1999 și din 6, din 9 și din 22 decembrie 1999 cu domnul L. (Arkema France), reclamanta ar fi continuat să participe la înțelegere. Aceste trei note ar menționa existența unui contact direct cu reclamanta și, contrar celor susținute de aceasta, nimic nu ar indica că ea nu ar coopera, astfel încât ceilalți membri ai înțelegerii să fi încercat să se alinieze.

78 În al șaptelea rând, Comisia adaugă că din notele domnului S. (FC) cu privire la discuția sa telefonică din 22 decembrie 1999 cu domnul L. (Arkema France) reiese că reclamanta participa încă la contacte ilicite cu concurenții săi la sfârșitul lunii decembrie 1999. De asemenea, aceste note referitoare la convorbirile telefonice desfășurate în cursul lunii ianuarie 2000, astfel cum sunt rezumate în decizia atacată, ar demonstra că membrii înțelegerii continuau să își coordoneze pozițiile.

79 În sfârșit, în al optulea rând, Comisia precizează că lipsa citării reclamantei în anexa I la decizia atacată printre participanții la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000 este

rezultatul unei erori materiale, deoarece, în considerentele (283) și (488) ale deciziei atacate, Comisia a concluzionat în sensul prezenței reclamantei la acea reuniune. Faptul că reclamanta nu a auzit declarația dată de EKA cu ocazia reuniunii oficiale a CEFIC cu privire la refuzul său de a participa la orice nouă discuție cu concurenții ar avea o importanță minoră, deoarece înțelegerea ar fi încetat la acea dată. În definitiv, faptul că reclamanta arată că nu a auzit acea declarație ar constitui un indiciu serios al participării sale la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000.

80 Într-o a treia etapă, Comisia contestă temeinicia argumentelor dezvoltate de reclamantă în ceea ce privește declarațiile orale ale EKA.

81 În primul rând, în considerentul (319) al deciziei atacate, Comisia s-ar fi referit în mod general la declarațiile date de EKA în anul 2003, iar nu la trei fragmente reținute de reclamantă în cererea sa introductivă, în funcție de propriile interese.

82 În ceea ce privește primul fragment reținut de reclamantă, care se referă la piața spaniolă, comportamentul descris ca fiind susceptibil să fie adoptat de reclamantă pe piața franceză în cazul unei pierderi a cotelor de piață în Spania nu ar corespunde unui comportament normal pe piață, ci ar constitui o amenințare în cadrul acordurilor coluzive, ceea ce ar presupune evident un acord general privind cotele de piață. În plus, Comisia amintește că, potrivit jurisprudenței, pe de o parte, faptul că o întreprindere nu respectă punctual ceea ce s-a convenit în cadrul înțelegerii nu este de natură să o exonereze de răspundere în lipsa distanțării publice din partea sa față de acorduri și, pe de altă parte, faptul că aceasta a putut să îi inducă în eroare intenționat pe ceilalți membri ai înțelegerii nu ar disculpa-o însă de săvârșirea unei încălcări.

83 În ceea ce privește al doilea fragment reținut de reclamantă, care se referă la piața franceză, aceasta susține în mod greșit că declarația dată de EKA se întemeiază pe zvonuri difuzate de aceasta din urmă. Astfel, fragmentul reținut, privit în ansamblu, ar demonstra că EKA avea cunoștință despre existența unui aranjament bilateral separat pe piața franceză.

84 În ceea ce privește al treilea fragment reținut de reclamantă, care se referă la piața portugheză, în decizia atacată acesta nu ar fi menționat și nici nu ar incrimina ori dezincrimina reclamanta.

85 În al doilea rând, în mod contrar celor susținute de reclamantă, declarațiile date de EKA în anul 2006 nu ar rectifica declarațiile date în anul 2003. Obiectul declarațiilor din anul 2006 ar fi constat în confirmarea în detaliu a anumitor declarații anterioare. Acestea s-ar afla în deplină concordanță cu declarațiile date în anul 2003, care furnizau informații mai ample. Comisia constată că din declarațiile date de EKA în anul 2006 reiese că aceasta a menționat din nou reclamanta printre părțile la înțelegere, a descris în detaliu modul în care aceste părți stabileau obiective de preț și împărțeau piața, a lăsat să se înțeleagă că reclamanta participa la înțelegere înainte chiar de data începerii participării sale, care a fost reținută în decizia atacată, și că ar fi confirmat că reclamanta lua măsuri de represalii pe piața franceză ca răspuns la comportamentele FC. Declarațiile date de EKA în anul 2006 nu ar conține, așadar, niciun element dezincriminator de care ar putea să profite reclamanta.

86 Într-o a patra etapă, Comisia contestă că prin sancționarea reclamantei a încălcat principiul egalității de tratament. Astfel, reclamanta nu s-ar afla într-o situație comparabilă cu cea a celorlalți mici producători de clorat de sodiu. În special, pe de o parte, aceasta ar fi recunoscut participarea sa la o reuniune a înțelegerii, pe de altă parte, spre deosebire de ceilalți mici producători, restul membrilor înțelegerii ar fi identificat-o drept membru al înțelegerii și, în sfârșit, notele contemporane încălcării, luate de domnul S. (FC), ar permite să se raporteze fapte în sarcina sa, situație care nu s-ar regăsi în cazul celorlalte mici întreprinderi. În orice ipoteză, din jurisprudență ar rezulta că împrejurarea că un operator se află într-o situație asemănătoare cu cea a unui reclamant, însă nu a făcut obiectul niciunei constatări a Comisiei în sensul existenței

unei încălcări, nu ar permite înlăturarea constatării participării acelui reclamant la încălcarea reținută în sarcina sa, din moment ce aceasta a fost dovedită în mod corect.

87 Comisia consideră că seria de indicii invocate permite astfel să se demonstreze că reclamanta a participat la încălcarea în cauză și că, prin urmare, se impune respingerea primului aspect al primului motiv.

b) Aprecierea Tribunalului

88 Din înscrisurile părților rezultă că opiniile acestora sunt divergente, pe de o parte, cu privire la identificarea elementelor de probă reținute de Comisie în decizia atacată pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză și, pe de altă parte, cu privire la valoarea probantă a elementelor de probă respective pentru a se concluziona în sensul acestei participări.

89 În primul rând, este necesară evidențierea anumitor considerații generale referitoare la probe, în al doilea rând, identificarea elementelor de probă reținute în decizia atacată în ceea ce privește participarea reclamantei la încălcarea în cauză, în al treilea rând, aprecierea valorii probante a elementelor de probă și, în al patrulea rând, pe baza acestei ultime aprecieri, pronunțarea asupra caracterului exact și concordant al seriei de indicii invocate de Comisie pentru a se demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

Considerații generale referitoare la probe

90 Trebuie amintit că, în ceea ce privește administrarea dovezii unei încălcări a articolului 81 alineatul (1) CE, Comisiei îi revine obligația de a dovedi încălcările pe care le constată și de a stabili elementele de probă adecvate în vederea demonstrării, corespunzător cerințelor legale, a existenței faptelor constitutive ale unei încălcări (Hotărârea Curții din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 58, și Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 86).

91 Mai mult, în cadrul unei acțiuni în anulare formulate în temeiul articolului 230 CE, instanței Uniunii îi revine numai obligația de a controla legalitatea actului atacat (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 174).

92 Astfel, rolul instanței sesizate cu o acțiune în anulare împotriva unei decizii a Comisiei prin care se constată existența unei încălcări a normelor de concurență și prin care se aplică amenzi destinatarilor constă în aprecierea dacă dovezile și alte elemente invocate de Comisie în decizie sunt suficiente pentru a demonstra existența încălcării imputate (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, cunoscută sub numele „PVC II", T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctul 891).

93 În plus, de existența oricărei îndoieli a instanței trebuie să beneficieze întreprinderea căreia îi este adresată decizia Comisiei de constatare a unei încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 14 februarie 1978, United Brands și United Brands Continentaal/Comisia, 27/76, Rec., p. 207, punctul 265). Prin urmare, instanța nu poate concluziona în sensul dovedirii de către Comisie a existenței încălcării în cauză corespunzător cerințelor legale, dacă există încă o îndoială cu privire la acest aspect,

în special în cadrul unei acțiuni în anularea unei decizii de aplicare a unei amenzi (Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctul 177).

94 Astfel, în această ultimă situație, se impune să se țină seama de prezumția de nevinovăție, astfel cum rezultă în special din articolul 6 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, care face parte dintre drepturile fundamentale care, la rândul lor, potrivit jurisprudenței Curții, reafirmată pe de altă parte în preambulul Actului Unic European și la articolul 6 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, precum și la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată la 7 decembrie 2000 la Nisa (JO C 364, p. 1), sunt protejate în ordinea juridică a Uniunii. Având în vedere natura încălcărilor în cauză, precum și natura și gradul de severitate al sancțiunilor aferente acestora, prezumția de nevinovăție se aplică în special procedurilor referitoare la încălcări ale normelor de concurență aplicabile întreprinderilor și susceptibille să se finalizeze cu aplicarea unor amenzi sau a unor penalități cu titlu cominatoriu (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Öztürk din 21 februarie 1984, seria A, nr. 73, și Hotărârea Lutz din 25 august 1987, seria A, nr. 123-A, și Hotărârile Curții din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, Rec., p. I-4287, punctele 149 și 150, și Montecatini/Comisia, C-235/92 P, Rec., p. I-4539, punctele 175 și 176).

95 Astfel, Comisia trebuie să evidențieze probe exacte și concordante pentru a întemeia convingerea fermă a săvârșirii încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 28 martie 1984, Compagnie royale asturienne des mines și Rheinzink/Comisia, 29/83 și 30/83, Rec., p. 1679, punctul 20, și Hotărârea Curții din 31 martie 1993, Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 și C-125/85-C-129/85, Rec., p. I-1307, punctul 127, Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, SIV și alții/Comisia, T-68/89, T-77/89 și T-78/89, Rec., p. II-1403, punctele 193-195, 198-202, 205-210, 220-232, 249, 250 și 322-328, și Hotărârea Tribunalului din 6 iulie 2000, Volkswagen/Comisia, T-62/98, Rec., p. II-2707, punctele 43 și 72).

96 Cu toate acestea, se impune sublinierea că nu este necesar ca fiecare dintre probele prezentate de Comisie să corespundă acestor criterii în legătură cu fiecare element

al încălcării. Este suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să răspundă la această cerință (a se vedea în acest sens Hotărârea PVC II, punctul 92 de mai sus, punctele 768-778, în special punctul 777, confirmată cu privire la acest aspect precis de Curte, în recurs, în Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, Rec., p. I-8375, punctele 513-523).

97 În plus, având în vedere caracterul notoriu al interdicției acordurilor anticoncurențiale, Comisiei nu i se poate solicita să furnizeze înscrisuri care să ateste explicit un contact între operatorii în cauză. Elementele fragmentare și disparate de care ar putea dispune Comisia ar trebui, în orice ipoteză, să poată fi completate prin deducții care să permită reconstituirea împrejurărilor pertinente. În consecință, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial poate fi dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în lipsa unei alte explicații coerente, dovada unei încălcări a normelor de concurență (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctele 55-57, și Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Dresdner Bank și alții/Comisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP și T-61/02 OP, Rec., p. II-3567, punctele 64 și 65).

98 În ceea ce privește mijloacele de probă care pot fi invocate pentru a dovedi încălcarea articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, principiul care prevalează în dreptul Uniunii este cel al liberei administrări a probelor (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Dalmine/Comisia, T-50/00, Rec., p. II-2395, punctul 72).

99 În consecință, eventuala lipsă a probelor scrise este pertinentă numai în cadrul aprecierii globale a valorii probante a seriei de indicii prezentate de Comisie. În schimb, privită individual, această lipsă nu are drept efect faptul ca întreprinderea în cauză să poată pune în discuție în mod valabil afirmațiile Comisiei prin prezentarea unei

explicații diferite a faptelor din speță. Această situație se întâlnește numai atunci când probele prezentate de Comisie nu permit să se demonstreze fără echivoc existența încălcării, fără a fi necesară o interpretare (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Coats Holdings și Coats/Comisia, T-36/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 74).

100 Pe de altă parte, nicio dispoziție și niciun principiu general de drept al Uniunii nu interzic Comisiei să invoce, împotriva unei întreprinderi, declarațiile altor întreprinderi incriminate. Dacă situația ar fi diferită, sarcina probei cu privire la comportamente contrare articolului 81 CE și articolului 53 din Acordul privind SEE, care revine Comisiei, ar fi imposibil de îndeplinit și ar fi incompatibilă cu misiunea de supraveghere a bunei aplicări a acestor dispoziții (a se vedea Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctul 192).

101 Cu toate acestea, declarația unei întreprinderi acuzate că a participat la o înțelegere, a cărei exactitate este contestată de multe alte întreprinderi acuzate, nu poate fi considerată că reprezintă o dovadă suficientă a existenței unei încălcări săvârșite de acestea din urmă, fără a fi confirmată de alte elemente de probă, admițându-se că gradul de coroborare impus poate fi mai mic, din cauza fiabilității declarațiilor în cauză (Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctele 219 și 220).

102 În ceea ce privește valoarea probantă a diferitelor elemente de probă, singurul criteriu pertinent pentru a aprecia probele prezentate constă în credibilitatea acestora (Hotărârea Dalmine/Comisia, punctul 98 de mai sus, punctul 72).

103 Potrivit normelor generale în materia probelor, credibilitatea și, prin urmare, valoarea probantă a unui înscris depind de originea acestuia, de împrejurările întocmirii acestuia, de persoana căruia îi este adresat și de caracterul raționabil și fiabil al conținutului acestuia (Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., p. II-491, punctele 1053 și 1838).

104 Cu privire la declarații, acestora li se poate recunoaște, de altfel, o valoare probantă foarte ridicată, dacă, în primul rând, sunt fiabile, în al doilea rând, sunt date în numele unei întreprinderi, în al treilea rând, provin de la o persoană care are obligația profesională de a acționa în interesul acestei întreprinderi, în al patrulea rând, sunt date împotriva intereselor declarantului, în al cincilea rând, provin de la un martor direct al împrejurărilor pe care le relatează și, în al șaselea rând, au fost date în scris, în mod intenționat și după o reflecție matură (a se vedea în acest sens Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctele 205-210).

105 În plus, deși, în general, s-ar putea manifesta o anumită neîncredere în privința depozițiilor voluntare ale participanților principali la o înțelegere ilicită, dată fiind posibilitatea, în speță, ca acești participanți să aibă tendința să minimizeze importanța contribuției lor la încălcare și să maximizeze contribuția altor participanți, nu este mai puțin adevărat că faptul de a solicita beneficiul aplicării Comunicării privind cooperarea în vederea obținerii unei imunități sau a unei reduceri a amenzii nu determină obligatoriu o incitare de a prezenta elemente de probă deformate în privința participării altor membri ai înțelegerii incriminate. Astfel, orice tentativă de a induce în eroare Comisia ar putea repune în discuție sinceritatea și caracterul complet al cooperării solicitantului și, prin urmare, ar pune în pericol posibilitatea ca acesta să beneficieze pe deplin de Comunicarea privind cooperarea (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 16 noiembrie 2006, Peróxidos Orgánicos/Comisia, T-120/04, Rec., p. II-4441, punctul 70).

106 Tot în această privință trebuie arătat că efectele posibile ale comunicării către Comisie a unor informații deformate sunt cu atât mai grave cu cât declarația contestată a unei întreprinderi trebuie confirmată de alte elemente de probă, după cum rezultă din cuprinsul punctului 101 de mai sus. Astfel, această împrejurare crește riscul identificării unor declarații inexacte atât de Comisie, cât și de alte întreprinderi acuzate de a fi participat la încălcare.

107 Jurisprudența citată anterior este aplicabilă prin analogie articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE.

Elemente de probă reținute în decizia atacată în ceea ce privește participarea reclamantei la încălcarea în cauză

— Observații introductive

108 În lumina jurisprudenței amintite la punctul 92 de mai sus, trebuie să se considere că, în măsura în care Tribunalul are obligația să aprecieze dacă probele și celelalte elemente invocate de Comisie în decizia atacată sunt suficiente pentru stabilirea existenței unei încălcări imputate reclamantei, acestuia îi revine deopotrivă obligația, la sfârșitul unei examinări detaliate a motivării deciziei atacate, de a identifica elementele de probă reținute de Comisie pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

109 În acest sens, trebuie amintit în plus că procedura administrativă prevăzută de Regulamentul nr. 1/2003, care se desfășoară la Comisie, se împarte în două etape distincte și succesive, fiecare având o logică internă proprie, și anume o etapă de investigare

preliminară, pe de o parte, și o etapă contradictorie, pe de altă parte. Etapa de investigare preliminară, în timpul căreia Comisia utilizează competențele de investigare prevăzute de Regulamentul nr. 1/2003 și care durează până la comunicarea privind obiecțiunile, este destinată să permită Comisiei reunirea tuturor elementelor relevante care confirmă sau nu confirmă existența unei încălcări a normelor de concurență și adoptarea unei prime poziții cu privire la direcția, precum și la continuarea care trebuie dată procedurii. În schimb, etapa contradictorie, care se întinde de la momentul comunicării privind obiecțiunile până la adoptarea deciziei finale, trebuie să permită Comisiei să se pronunțe definitiv asupra încălcării imputate (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, punctul 96 de mai sus, punctul 183, și Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, C-105/04 P, Rec., p. I-8725, punctul 38).

110 Din jurisprudența amintită la punctul 109 de mai sus rezultă că cercetarea în vederea identificării de către Tribunal a elementelor de probă respective poate privi numai partea din motivarea deciziei atacate în care Comisia descrie etapa contradictorie a procedurii administrative. Astfel, numai după ce Comisia a reunit în cadrul acestei ultime etape observațiile reclamantei cu privire la prima poziție exprimată de Comisie la capătul etapei investigării preliminare, astfel cum este prezentată în comunicarea privind obiecțiunile, Comisia poate decide să mențină sau să nu mențină această primă poziție și, astfel, să se pronunțe definitiv asupra încălcării imputate.

111 În acest sens, în speță, trebuie să se constate că punctul 5.4.1.1 din decizia atacată, intitulat „Aprecierea și concluzia Comisiei" [considerentele (347)-(360) ale deciziei atacate] este cuprins în titlul „5. Aplicarea articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE", a cărui subdiviziune 5.3.2, care privește natura încălcării, este urmată de o parte 5.4 consacrată „[a]rgumente[lor] prezentate de părți ca răspuns la

situația de fapt și la aprecierea Comisiei expuse în comunicarea privind obiecțiunile". Partea 5.4 conține o subdiviziune 5.4.1 care expune sumar „[a]rgumentele prezentate de [reclamantă]". Această ultimă subdiviziune conține, la rândul ei, un prim și unic punct, și anume punctul 5.4.1.1, intitulat „Aprecierea și concluzia Comisiei". Acest punct nu este urmat de un punct 5.4.1.2, ci direct de o subdiviziune 5.4.2, având titlul „Argumentele expuse de Uralita".

112 În consecință, aprecierile Comisiei de la punctul 5.4.1.1 privesc exclusiv observațiile reclamantei în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile. În plus, trebuie să se considere că concluziile menționate la acest punct 5.4.1.1 constituie, la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii administrative, concluziile finale ale Comisiei în ceea ce privește participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

113 Din considerațiile anterioare, precum și din jurisprudența amintită la punctul 109 de mai sus rezultă că orice trimitere directă sau chiar indirectă din cuprinsul punctului 5.4.1.1 la considerentele deciziei care le preced pe cele cuprinse în acest punct, și anume considerentele (347)-(360), este susceptibilă să permită Comisiei să reia, în stadiul expunerii de motive în decizia atacată, și anume cel al etapei contradictorii, elemente de probă expuse anterior în decizia menționată. În schimb, în lipsa unei trimiteri directe sau indirecte în cuprinsul punctului 5.4.1.1 la elemente de probă menționate în alte considerente decât cele pe care le conține, va fi necesar să se considere că, la terminarea procedurii contradictorii pe care a desfășurat-o referitoare la fapte care puteau fi imputate reclamantei, Comisia a decis în final să nu le rețină în cadrul demonstrării participării sale la încălcarea în cauză. În sfârșit, atunci când, după ce a reunit observațiile unei întreprinderi referitoare la comunicarea privind obiecțiunile, în aprecierea elementelor de probă de care dispunea la capătul etapei investigării preliminare pentru a se pronunța asupra participării întreprinderii respective la o

încălcare, însăși Comisia repune în discuție valoarea probantă a elementelor de probă respective, Tribunalul nu poate decât să țină seama de această apreciere a Comisiei.

114 În lumina acestor observații introductive trebuie identificate elementele pe care, în speță, Comisia a decis, la sfârșitul procedurii contradictorii, să le rețină pentru a demonstra că reclamanta participase la încălcarea în cauză și care, prin urmare, sunt cuprinse în seria de indicii invocată de Comisie.

115 În această privință, trebuie arătat că părțile sunt de acord asupra faptului că, în decizia atacată, seria de indicii invocată de Comisie pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză se întemeiază pe trei tipuri de probe, respectiv:

— recunoașterea reclamantei cu privire la participarea acesteia la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998;

— notele domnului S. (FC) și

— declarațiile altor membri ai înțelegerii.

116 În schimb, pozițiile părților sunt divergente, în special în raport cu textul considerentului (352) al deciziei atacate, cu privire la valoarea probantă a probelor respective pentru a aprecia dacă reclamanta a participat la încălcarea în cauză.

— Elemente de probă reținute inițial de Comisie în decizia atacată în etapa preliminară a procedurii administrative

117 Din examinarea detaliată a motivării deciziei atacate, cuprinsă în partea 4.3 consacrată istoricului înțelegerii, în măsura în care aceasta se referă la perioada pretinsei participări a reclamantei la încălcarea în cauză, respectiv 16 decembrie 1996-9 februarie 2000, rezultă că numele reclamantei sau numele unui membru al personalului acesteia este identificat în mod direct sau indirect în raport cu 21 de evenimente raportate de Comisie (denumite în continuare „21 de evenimente").

118 În lumina observațiilor formulate la punctul 110 de mai sus, trebuie să se examineze care dintre cele 21 de evenimente a fost reținut de Comisie la punctul 5.4.1.1, la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii administrative, pentru a se demonstra, prin intermediul unei serii de indicii, participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

119 În acest scop, după identificarea elementelor de probă reținute expres la punctul 5.4.1.1, pentru a identifica în ce măsură Comisia a avut în vedere în mod implicit alte elemente de probă în susținerea concluziilor sale referitoare la participarea reclamantei la încălcarea în cauză, va fi necesară interpretarea textului considerentului (352) al deciziei atacate.

— Elemente de probă reținute în mod expres de Comisie în decizia atacată la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii administrative

120 Din motivele expuse la punctul 5.4.1.1 din decizia atacată, în care Comisia prezintă aprecierile și concluziile rezultate la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii

administrative, și anume considerentele (347)-(360) ale deciziei atacate, reiese că, în mod expres, direct sau indirect, Comisia a avut în vedere 5 evenimente dintre cele 21 de evenimente reținute inițial în cadrul procedurii preliminare a procedurii administrative, în sensul că demonstrează participarea reclamantei la încălcarea în cauză, respectiv:

— în special în considerentul (349) al deciziei atacate, citând notele domnului S. (FC), convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996 dintre domnii S. (FC) și S. (EKA), inițial menționată în considerentul (130) al deciziei atacate;

— în considerentele (350) și (356) ale deciziei atacate, făcând trimitere la declarațiile orale primite, la reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997, inițial menționată în considerentele (162)-(164) ale deciziei atacate;

— în considerentele (350) și (356) alte deciziei atacate, avându-se în vedere, pe de o parte, recunoașterea reclamantei și, pe de altă parte, printr-o trimitere la considerentele (182) și (184) ale deciziei atacate, notele domnului S. (FC), reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, inițial menționată în considerentele (182)-(186) ale deciziei atacate;

— în special în considerentul (349), citând notele domnului S. (FC), convorbirea telefonică din 4 decembrie 1998, menționată inițial în considerentul (219) al deciziei atacate;

— și, în sfârșit, în considerentele (347) și (349), citând notele domnului S. (FC), convorbirea telefonică din 9 decembrie 1999, menționată inițial în considerentul (258) al deciziei atacate.

121 Trebuie să se stabilească în ce măsură Comisia a avut în vedere în mod implicit, la punctul 5.4.1.1 din decizia atacată, alte evenimente susceptibile să demonstreze participarea reclamantei la încălcarea în cauză și, în acest scop, să se interpreteze textul considerentului (352) al deciziei atacate.

— Interpretarea considerentului (352) al deciziei atacate

122 Astfel cum rezultă din înscrisurile părților, interpretarea considerentului (352) al deciziei atacate este determinantă pentru identificarea altor elemente de probă decât cele avute în vedere de Comisie în mod expres la punctul 5.4.1.1 din decizia atacată, care ar fi fost reținute de Comisie pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

123 Astfel, în opinia reclamantei, în considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia a înlăturat orice referire la notele domnului S. (FC), diferită de cele trei referiri reținute în considerentul (349) al deciziei menționate. Comisia contestă această interpretare.

124 În cursul ședinței, în răspunsul la întrebările adresate de Tribunal în legătură cu interpretarea care trebuia reținută pentru conținutul considerentului (352) al deciziei atacate, Comisia a arătat în special următoarele.

125 În primul rând, în acel considerent, Comisia ar fi diferențiat între, pe de o parte, cele trei referiri la notele domnului S. (FC) menționate expres în considerentul (349) al deciziei atacate și, pe de altă parte, celelalte elemente de probă reținute împotriva reclamantei.

126 În ceea ce privește cele trei referiri la notele domnului S. (FC) menționate expres în considerentul (349) al deciziei atacate, care fac trimitere la trei evenimente descrise în considerentele (130), (219) și (258) ale deciziei atacate, Comisia a subliniat că acestea constituiau elemente de probă deosebit de concludente, din moment ce permiteau constatarea unor contacte directe între membrii înțelegerii și reclamantă.

127 În ceea ce privește celelalte elemente de probă reținute împotriva reclamantei, în mod cert acestea nu ar proveni direct de la reclamantă. Cu toate acestea, ele nu ar fi fost înlăturate, în această măsură avându-se în vedere jurisprudența, din seria de indicii reținută de Comisie pentru a se demonstra că reclamanta participase la înțelegere.

128 În al doilea rând, Comisia a arătat că formularea „În celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată]", de la începutul considerentului (352) al deciziei, trebuia interpretată în sensul că face trimitere la referirile făcute la reclamantă cuprinse în considerentele (220), (256), (305) și (319), precum și în alte considerente menționate în considerentele (305) și (319).

129 În al treilea rând, în ceea ce privește conținutul celei de a doua și al celei de a treia teze ale considerentului (352) al deciziei atacate, în care se evidențiază insuficiențe ale dosarului Comisiei și faptul că s-ar fi ținut seama de această împrejurare cu privire la durata încălcării, Comisia a arătat că, în mod contrar afirmațiilor reclamantei, dispunea de suficiente probe pentru a dovedi durata participării reclamantei la încălcarea în cauză, și anume între luna decembrie 1996 și luna februarie 2000. În legătură cu acest aspect, Comisia a precizat că, deși avusese la dispoziție alte elemente de probă susceptibile să dovedească o asemenea participare în anii 1994, 1995 și la începutul anului 1996, Comisia decisese să rețină numai cele mai bune probe pe care le avea la dispoziție, și anume „trei referiri" sau deopotrivă „aceste trei fragmente", primul fiind „apelul din 16 decembrie 1996".

130 Având în vedere argumentele părților expuse în înscrisurile acestora, precum și în cursul ședinței, trebuie, mai întâi, să se constate că printre cele 21 de evenimente menționate la punctul 117 de mai sus, 19 evenimente sunt menționate pe baza notelor domnului S. (FC).

131 În continuare, din aceste 19 evenimente extrase din notele domnului S. (FC), după cum s-a arătat la punctul 120 de mai sus și după cum Comisia a arătat în ședință, trei sunt menționate expres în considerentul (349) al deciziei atacate. În privința lor, părțile sunt de acord să considere că aceste trei referiri nu fac parte din „celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în [decizia atacată]", în sensul considerentului (352) al deciziei menționate.

132 În sfârșit, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 120 de mai sus, notele domnului S. (FC), prin faptul că privesc reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, sunt menționate expres la punctul 5.4.1.1, în considerentele (350) și (356) ale deciziei atacate, printr-o trimitere la considerentele (182) și (184) ale deciziei respective. Prin urmare, această a patra referire extrasă din notele domnului S. (FC) nu mai poate face parte din „celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată]", în sensul considerentului (352) al acesteia din urmă.

133 În schimb, trebuie să se constate că alte 15 evenimente extrase din notele domnului S. (FC) [denumite în continuare „alte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC)"] nu sunt menționate expres la punctul 5.4.1.1 din decizia atacată.

134 Astfel, în primul rând, în ceea ce privește explicația dată de Comisie potrivit căreia formularea „În celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată]", de la începutul considerentului (352) al deciziei menționate, ar face trimitere la considerentele (220), (256), (305) și (319) ale deciziei atacate, precum și la alte considerente menționate în considerentele (305) și (319) [respectiv considerentele (130), (150), (184), (219), (229), (256) și (258)], trebuie, desigur, să se recunoască

faptul că această interpretare este plauzibilă în măsura în care considerentele (305) și (319) ale deciziei atacate menționează în special alte patru considerente ale deciziei care se raportează la conținutul notelor domnului S. (FC) în legătură cu patru evenimente, și anume cele menționate în considerentele (150), (220), (229) și (256) ale deciziei atacate. Cu toate acestea, o asemenea explicație este, în vederea interpretării formulării „În celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată]", fie incompletă, în măsura în care are în vedere numai patru dintre celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), fie lipsită de pertinență, atunci când, în considerentele (305) și (319) se face deopotrivă trimitere la considerentele (130), (184), (219) și (258) ale deciziei atacate, care constituie, în privința a trei dintre acestea, cele trei referiri exprese la reclamantă, extrase din notele domnului S. (FC), menționate în considerentul (349) sau care, în ceea ce privește considerentul (184) al deciziei atacate, menționează conținutul notelor domnului S. (FC) cu privire la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 la care reclamanta a recunoscut explicit că a participat, cel puțin parțial. Prin urmare, explicația dată de Comisie din care rezultă că formularea sus-menționată ar face trimitere doar la considerentele (130), (150), (184), (219), (220), (229), (256), (258), (305) și (319) ale deciziei atacate, fiind în parte incompletă și în parte lipsită de pertinență, nu poate fi reținută de Tribunal.

135 În consecință, trebuie să se considere că unica interpretare care trebuie reținută pentru formularea „În celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată]", de la începutul considerentului (352) al acesteia, este cea potrivit căreia formularea respectivă face trimitere la celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC).

136 În al doilea rând, trebuie să se constate că din însuși textul celei de a doua părți a acestei prime teze a considerentului (352) al deciziei atacate rezultă că atât Comisia, cât și reclamanta sunt de acord cu privire la originea probabil indirectă, în raport cu aceasta din urmă, a informațiilor cuprinse în aceste alte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC). Astfel, potrivit textului însuși al acestei a doua părți, „Comisia

acceptă argumentul societății potrivit căruia informațiile pot proveni mai degrabă de la terți decât de la însăși persoana interesată". Prin urmare, se impune constatarea potrivit căreia Comisia admite explicit argumentul reclamantei, astfel cum este menționat în considerentul (345) al deciziei atacate (în subdiviziunea 5.4.1 intitulată „Argumente prezentate de [reclamantă]"), inițial prezentat la punctul 44 din răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile.

137 Cu privire la acest ultim punct, în prezenta cauză, textul explicit al acestei a doua părți a primei teze a considerentului (352) al deciziei atacate este concludent, din moment ce intervine în etapa contradictorie a procedurii administrative, etapă care, după cum s-a amintit la punctul 109 de mai sus, permite Comisiei să se pronunțe definitiv asupra încălcării imputate și care închide procedura respectivă, în speță, în favoarea unui argument al reclamantei expus în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile.

138 În al treilea rând, trebuie să se constate că a doua teză a considerentului (352) al deciziei atacate tocmai confirmă această ultimă apreciere cu privire la conținutul primei teze. Astfel, în această a doua teză Comisia arată cu totul explicit că dosarul său nu conținea „suficiente elemente de probă care să permită să se dovedească cu certitudine că informațiile în discuție", și anume, așadar, celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), „proveneau direct de la reclamantă". Prin urmare, trebuie să se considere că, prin această constatare, Comisia arată că elementele de probă cuprinse în dosarul acesteia nu îi permiteau să confirme corespunzător cerințelor legale celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC).

139 De altfel, această constatare pare a fi confirmată, în parte, de descrierea pe care Comisia o face propriei abordări, menționată la punctul 129 de mai sus, cu privire la elementele de probă aflate la dispoziția sa. Astfel, în această descriere, Comisia arată expres că a decis în final să limiteze perioada în care reclamanta a săvârșit încălcarea, în funcție de elementele respective, luând în considerare probele cele mai adecvate

aflate la dispoziția sa, respectiv cele trei referiri, din care prima privește convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996, cu alte cuvinte, mai precis și mai vădit, cele trei referiri menționate expres în considerentul (349) al deciziei atacate.

140 Astfel, contrar modului în care a procedat în privința acestor ultime trei referiri și a notelor domnului S. (FC) în legătură cu reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, Comisia recunoaște că nu putea să rețină celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

141 Prin urmare, trebuie să se constate că, în considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia însăși și-a exprimat îndoiala cu privire la credibilitatea celorlalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) pentru a imputa participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

142 În al patrulea rând, trebuie să se constate că această ultimă considerație este confirmată în raport cu textul celei de a treia teze a considerentului (352) al deciziei atacate, în care Comisia însăși conchide, într-un mod cu totul clar, asupra propriilor constatări cu privire la lipsa de credibilitate a celorlalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză. Astfel, Comisia declară că „[s]e va ține seama la nivelul duratei încălcării pentru care [reclamanta] trebuie să răspundă". O asemenea concluzie evidențiază în mod clar că, având în vedere elementele de probă cuprinse în dosarul acesteia, Comisia a considerat că celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) nu constituiau elemente suficient de credibile pentru a demonstra că reclamanta participase la încălcarea în cauză.

143 Această apreciere nu poate fi modificată prin prisma explicațiilor furnizate de Comisie în cursul ședinței în răspunsul la întrebările adresate de Tribunal cu privire la semnificația care trebuie reținută în opinia sa pentru a treia teză a considerentului (352) al deciziei atacate. Cu acel prilej, Comisia a sugerat să se considere că ultima teză a considerentului (352) al deciziei atacate, și anume „Se va ține seama la nivelul duratei încălcării pentru care [reclamanta] trebuie să răspundă", a produs efectiv consecințe, deoarece nu ar fi reținut probele de care dispunea cu privire la perioada anterioară datei de 16 decembrie 1996 pentru a caracteriza participarea reclamantei la încălcare între anul 1994 și începutul anului 1996.

144 O asemenea interpretare, care presupune că elementele de probă înlăturate potrivit considerentului (352) al deciziei atacate se raportau la o perioadă anterioară datei de 16 decembrie 1996, nu poate fi reținută, pentru următoarele motive.

145 *Primo*, se impune constatarea că niciunul dintre considerentele menționate în considerentele (305) și (319) ale deciziei atacate și la care face trimitere Comisia pentru a interpreta formularea „În celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în […] decizi[a atacată]" nu privește un eveniment intervenit înaintea datei la care, în opinia Comisiei, a început participarea reclamantei la încălcarea în cauză, respectiv la 16 decembrie 1996. Or, din toate aceste considerații expuse de Comisie în considerentul (352) al deciziei atacate rezultă că aceste elemente insuficiente ale dosarului Comisiei cu privire la „celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] în [decizia menționată]" au fost cele care au determinat-o să arate că elementele insuficiente respective ar fi fost luate „în considerare la nivelul duratei încălcării pentru care [reclamanta trebuia] să răspundă".

146 *Secundo*, această interpretare contrazice abordarea descrisă în ultimul rând de Comisie în ședință și care este amintită, printre altele, la punctul 139 de mai sus.

147 Astfel, din caracterul clar al textului reținut de Comisie în considerentul (352) al deciziei atacate reiese că, în acest stadiu al motivelor consacrate, în temeiul titlului însuși al punctului 5.4.1.1, aprecierii și concluziilor Comisiei cu privire la observațiile reclamantei, motiv care tocmai încheie etapa contradictorie a procedurii administrative, Comisia decisese să înlăture aceste celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) din sfera elementelor de probă care puteau fi reținute împotriva reclamantei.

148 În al cincilea rând, trebuie să se adauge că, în mod contrar susținerilor Comisiei, în niciun moment, nici în considerentul (352) al deciziei atacate, nici chiar în celelalte considerente ale punctului 5.4.1.1, Comisia nu arată că ar considera, în pofida acestei lipse de credibilitate a celorlalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), că acestea făceau parte dintr-o serie de indicii pe care o invocase pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

149 Dimpotrivă, din contextul general al motivelor cuprinse la punctul 5.4.1.1 reiese că, într-o primă etapă, în considerentele (349)-(351) ale deciziei atacate, astfel cum s-a arătat la punctul 131 de mai sus, Comisia a făcut distincția între, pe de o parte, cele trei referiri menționate în considerentul (349) al deciziei atacate și cele care amintesc reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC). De asemenea, în considerentul (351) al deciziei atacate, trebuie să se constate comentariul Comisiei cu privire la reacțiile reclamantei la cele trei referiri menționate în considerentul (349) al deciziei respective.

150 În continuare, în a doua etapă, în considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia a făcut trimitere cu totul explicit la „celelalte cazuri în care se face referire la [reclamantă] […]”, și anume la celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), astfel încât, din acest text cu care începe prima teză a considerentului respectiv, reiese o voință explicită a Comisiei de a identifica o altă categorie de referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC). De altfel, trebuie să se rețină că, în înscrisurile sale, Comisia

a arătat că nu a contestat faptul că încadrase în categorii referirile extrase din notele domnului S. (FC) „în funcție de valoarea lor probantă” (a se vedea punctul 67 de mai sus). Comisia confirmă în aceleași înscrisuri, după cum s-a arătat la punctul 147 de mai sus, că celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), precum cele menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, au fost înlăturate din moment ce erau insuficiente pentru a demonstra comportamentul său coluziv.

151 Totuși, în pofida acestei lipse de credibilitate a celorlalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), Comisia consideră că ar fi putut să le rețină în cadrul seriei de indicii pe care a invocat-o.

152 *Primo*, în susținerea acestei afirmații, în cursul ședinței, Comisia a făcut trimitere în special la considerentele (305) și (319) ale deciziei atacate, în cuprinsul cărora celelalte extrase din notele domnului S. (FC) ar fi semnalate expres ca fiind elemente de probă împotriva reclamantei.

153 Un asemenea argument nu poate fi admis, de vreme ce considerentele (305) și (319) ale deciziei atacate preced observațiile reclamantei la comunicarea privind obiecțiunile (subdiviziunea 5.4.1, iar în considerentul (352) al deciziei atacate, în răspunsul la observațiile respective ale reclamantei, Comisia, după cum confirmă în înscrisurile sale, recunoaște că nu putea reține celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză. Astfel, trebuie să se constate că textul considerentului (352) al deciziei menționate nu lasă loc niciunei îndoieli cu privire la soarta pe care Comisia a rezervat-o, la finalul procedurii administrative contradictorii, acestor alte referiri.

154 *Secundo*, Comisia arată că în considerentele (357) și (358) ale deciziei atacate își întemeiază în general obiecțiunile sale împotriva reclamantei pe notele domnului S. (FC) și nu se limitează la cele trei referiri menționate în considerentul (349) al deciziei menționate.

155 În această privință, mai întâi, referitor la considerentul (357) al deciziei atacate, trebuie să se constate că în cuprinsul acestuia s-a făcut o trimitere expresă la notele domnului S. (FC). Cu toate acestea, o asemenea trimitere nu poate permite să se considere că, în acel considerent, Comisia avea în vedere toate cele 19 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC). Astfel, având în vedere concluzia Comisiei din considerentul (352) al deciziei atacate, o asemenea trimitere generală nu îndeplinește cerințele de precizie impuse în temeiul jurisprudenței amintite la punctul 96 de mai sus în ceea ce privește seria de indicii invocată de Comisie. Această împrejurare se regăsește cu atât mai mult în speță cu cât notele domnului S. (FC) reprezintă o parte notorie a elementelor de probă reținute de Comisie împotriva reclamantei, și anume 19 din cele 21 de evenimente cu ocazia cărora reclamanta a fost citată nominal. În orice ipoteză, a reține acest argument al Comisiei cu privire la trimiterea la notele domnului S. (FC) pe care a efectuat-o în considerentul (357) al deciziei atacate ar determina o incoerență insurmontabilă între aceste două considerente și textul clar al considerentului (352) al deciziei menționate.

156 Prin urmare, trebuie să se considere că trimiterea la notele domnului S. (FC) din considerentul (357) al deciziei atacate privește numai cele trei referiri avute în vedere în considerentul (349) al deciziei menționate și notele domnului S. (FC) privind reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998.

157 În continuare, în ceea ce privește considerentul (358) al deciziei atacate, Comisia face trimitere în cuprinsul acestuia, în mod abstract și general, la ansamblul de „probe scrise contemporane faptelor (menționate la subdiviziunea 4.3)". Or, din cele 21 de evenimente menționate la punctul 117 de mai sus reiese că, în perioada săvârșirii încălcării reținută de Comisie în sarcina reclamantei, numai notele domnului S. (FC) constituiau asemenea probe contemporane care vizau expres, în mod direct sau

indirect, reclamanta. Astfel, trebuie arătat că fragmentele din notele domnului W. (EKA) reținute de Comisie în considerentele (162)-(164) ale deciziei atacate în legătură cu reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997 nu menționează nicidecum reclamanta. Prin urmare, în același temei ca trimiterea la notele domnului S. (FC) efectuată în considerentul (357) al deciziei atacate trebuie să se considere că o asemenea trimitere la notele domnului S. (FC), prin caracterul său abstract și general, nu permite să se considere, după cum susține Comisia, că aceasta a reținut astfel toate referirile extrase din notele menționate, inclusiv celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), pe care însă le-a înlăturat în considerentul (352) al deciziei atacate pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză. În orice ipoteză, pentru aceleași motive ca cele expuse în legătură cu considerentul (357) al deciziei atacate, dacă ar fi reținut argumentul Comisiei, ar rezulta o incoerență insurmontabilă între concluziile pe care le-a dedus în considerentul (352) al deciziei atacate și celelalte motive expuse la punctul 5.4.1.1.

158 În consecință, trebuie să se considere că trimiterea din considerentul (358) al deciziei atacate la ansamblul de „probe scrise contemporane faptelor (menționate la subdiviziunea 4.3)" privește numai cele trei referiri menționate în considerentul (349) al aceleiași decizii și notele domnului S. (FC) privind reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998.

159 În sfârșit, *tertio*, Comisia susține că din jurisprudență rezultă că faptul că informația este raportată indirect sau că aceasta are un conținut secundar nu ar avea niciun efect asupra posibilității de a o utiliza în calitate de element de probă. Cu toate acestea, în speță, astfel cum rezultă atât din textul clar al considerentului (352) al deciziei atacate, cât și din înseși înscrisurile Comisiei, în etapa contradictorie a procedurii administrative aceasta ar fi decis să înlăture fără nicio rezervă celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC).

160 Prin urmare, în măsura în care în considerentul (352) al deciziei atacate Comisia nu doar a recunoscut, în primele două teze ale considerentului menționat, valoarea probantă scăzută a celorlalte 15 alte referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), ci mai ales a concluzionat, în a treia teză a aceluiași considerent, că nu putea reține referirile respective din notele domnului S. (FC) pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză, trebuie să se rețină obligația Comisiei de a menționa explicit, dacă aceasta era intenția sa viitoare, că ea considera totuși că aceleași referiri puteau fi reținute în cadrul seriei de indicii.

161 Or, în niciun moment, între considerentele (353) și (356) ale deciziei atacate, Comisia nu recurge la o asemenea reintegrare în seria de indicii a celorlalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

162 Din toate considerațiile de mai sus rezultă că s-a susținut în mod întemeiat că, în considerentul (352) al deciziei atacate, Comisia a decis să înlăture celelalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC) dintre elementele incriminatoare pentru reclamantă, inclusiv în privința seriei de indicii invocate de Comisie.

— Concluzie cu privire la identificarea elementelor de probă reținute împotriva reclamantei, pe baza pretinsei sale participări la încălcarea în cauză

163 În primul rând, trebuie arătat, *primo*, că în niciun loc în cuprinsul punctului 5.4.1.1 din decizia atacată Comisia nu menționează 9 februarie 2000 drept data care marchează încetarea participării reclamantei la încălcarea în cauză. Comisia nu menționează nici

un anumit început de probă cu privire la stabilirea datei încetării participării reclamantei la încălcarea în cauză.

164 *Secundo*, în răspunsul la argumentele reclamantei în legătură cu acest aspect (a se vedea punctul 57 de mai sus), Comisia susține că faptul că reclamanta nu a auzit declarația dată de EKA cu ocazia reuniunii oficiale a CEFIC din 9 februarie 2000 are o importanță minoră, deoarece înțelegerea a încetat la acea dată. În orice caz, în opinia Comisiei, faptul că reclamanta menționează că nu a auzit această declarație ar constitui un indiciu serios al participării sale la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000.

165 Cu toate acestea, trebuie, mai întâi, să se constate că nu poate fi admisă această argumentație a Comisiei prin care se urmărește relativizarea importanței stabilirii datei încetării pretinsei participări a reclamantei la încălcarea în cauză. Astfel, trebuie amintit că durata unei încălcări, care presupune cunoașterea datei finale a acesteia, constituie unul dintre elementele esențiale ale încălcării, în raport cu care sarcina probei revine Comisiei (Hotărârea Peróxidos Orgánicos/Comisia, punctul 105 de mai sus, punctul 52). Prin urmare, în speță, Comisia avea obligația de a dovedi participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000.

166 Pe de altă parte, în speță, stabilirea de către Comisie a datei finale a pretinsei participări a reclamantei la încălcarea în cauză era cu atât mai necesară cu cât reiese din cuprinsul punctelor 48 și 49 din observațiile reclamantei referitoare la comunicarea privind obiecțiunile, precum și din înscrisurile sale în prezenta cauză că reclamanta contestase în mod expres participarea la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000. Prin urmare, trebuie să se constate că, în cuprinsul punctului 5.4.1.1, în care trebuia să analizeze observațiile reclamantei referitoare la comunicarea privind obiecțiunile și, în final, să menționeze concluziile procedurii administrative în cauză, Comisia nu a

prezentat motivele pentru care, în final, a considerat, în pofida observațiilor reclamantei, că aceasta din urmă a participat la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000.

167 *Tertio*, în orice caz, trebuie arătat că, astfel cum recunoaște însăși Comisia, numai în final, în considerentul (488) al deciziei atacate, cuprins în partea 7.1 intitulată „Data de început și de încetare" din titlul „7. Durata încălcării", aceasta pretinde că a stabilit, făcând trimitere în special la considerentul (283) al deciziei atacate, cuprins în partea 4.3 privind istoricul înțelegerii, data încetării participării membrilor înțelegerii la încălcare și conchide cu privire la acest aspect.

168 Atât în considerentul (488) al deciziei atacate, cât și în considerentul (283) la care face trimitere, Comisia menționează 9 februarie 2000 drept data unei reuniuni ilicite a membrilor cartelului cu ocazia reuniunii oficiale a CEFIC din aceeași zi de la Bruxelles. Or, trebuie evidențiat caracterul ambiguu și contradictoriu al motivelor expuse în acest mod de Comisie pentru a reține 9 februarie 2000 drept data care marchează încetarea perioadei de încălcare în cazul reclamantei.

169 Este motivul pentru care, în considerentul (283) al deciziei atacate, Comisia arată că la 9 februarie 2000 s-a desfășurat la Bruxelles o reuniune oficială a CEFIC, la care a participat reclamanta. Potrivit aceluiași considerent, cu ocazia reuniunii, domnul S. (EKA) i-ar fi informat pe „omologii săi că refuza să participe la orice nouă discuție cu concurenții". Astfel, se impune constatarea că, deși Comisia arată în mod clar în considerentul (283) al deciziei atacate că participarea la reuniunea oficială a CEFIC a EKA, a Arkema France și a reclamantei reiese din elementele din dosarul său, în schimb nu menționează niciun element de probă a participării reclamantei la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000, în cursul căreia domnul S. (EKA) ar fi făcut declarația în numele EKA. În definitiv, în considerentul (283) al deciziei atacate, Comisia nu

identifică nici desfășurarea unei reuniuni ilicite cu ocazia reuniunii oficiale a CEFIC din 9 februarie 2000. Astfel, Comisia se limitează să menționeze o declarație în numele EKA „cu ocazia reuniunii" oficiale a CEFIC din aceeași zi.

170 În consecință, din considerațiile de mai sus rezultă că, în considerentul (283) al deciziei atacate, Comisia s-a limitat să prezume că participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000 decurgea din participarea sa la reuniunea oficială a CEFIC din 9 februarie 2000. O asemenea prezumție pare insuficientă de vreme ce reclamanta a contestat în mod expres, în observațiile sale referitoare la comunicarea privind obiecțiunile, că a participat la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000. În definitiv, trebuie observat că niciun considerent al deciziei atacate nu cuprinde afirmația Comisiei în sensul că participanții la reuniunile oficiale ale CEFIC participau în mod obligatoriu la reuniunile cartelului desfășurate cu ocazia reuniunilor oficiale. Mai mult, în considerentul (76) al deciziei atacate, Comisia arată că la nivelul cadrelor superioare discuțiile se desfășurau cu ocazia reuniunilor multilaterale, adesea cu ocazia reuniunilor grupului de lucru privind cloratul de sodiu din cadrul CEFIC.

171 Acest amalgam, la care recurge Comisia, între reuniunea oficială a CEFIC din 9 februarie 2000 și reuniunea ilicită din aceeași zi, este reprodus în considerentul (488) al deciziei atacate, atunci când afirmă, fără a furniza niciun element de probă în susținerea poziției sale și făcând trimitere numai la considerentul (283) al deciziei atacate, că „ultima reuniune anticoncurențială – la care au participat EKA, Arkema France și [reclamanta] – s-a desfășurat la 9 februarie 2000" și că „[reclamanta] a participat direct la reuniunea din 9 februarie 2000". Cu toate acestea, se impune din nou constatarea că din moment ce în niciun moment Comisia nu a susținut și, *a fortiori*, nici nu a dovedit că participarea la reuniunile oficiale ale CEFIC presupunea o prezență la reuniunile anticoncurențiale desfășurate cu ocazia acestora, reclamanta susține în mod întemeiat că nu a fost furnizat de către Comisie niciun element de

probă privind participarea sa la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000, care constituia singura reuniune a cartelului la acea dată.

172 În sfârșit, din anexa I la decizia atacată rezultă explicit că reclamanta nu este identificată în sensul că a participat la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000. În înscrisurile sale, Comisia invocă în acest scop o simplă eroare materială. Cu toate acestea, din considerentul (69) al deciziei atacate și din nota de subsol 114 a deciziei atacate reiese că anexa I la decizia menționată conține lista celor 72 de contacte anticoncurențiale la care au participat membrii înțelegerii în cauză. În consecință, ultimul rând al tabelului reprodus în anexa I la decizia atacată are în vedere neîndoielnic reuniunea ilicită din 9 februarie 2000, identificată de Comisie, iar nu reuniunea oficială a CEFIC din aceeași zi. Or, având în vedere motivarea deciziei atacate și elementele din dosar, nimic nu permite să se constate că reclamanta a participat la acea reuniune a cartelului, după cum susține Comisia, și, prin urmare, să se considere că faptul că reclamanta nu a fost identificată în anexa I la decizia atacată în sensul că nu a participat la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000 rezultă dintr-o simplă eroare materială.

173 Din ansamblul acestor considerații rezultă că, în lipsa oricărui element de probă furnizat de Comisie în legătură cu acest aspect, ea susține în mod greșit că participarea reclamantei la încălcare a încetat la 9 februarie 2000. Prin urmare, trebuie admis ca fiind întemeiat argumentul invocat de reclamantă potrivit căruia Comisia nu a dovedit că aceasta a participat la reuniunea ilicită din 9 februarie 2000. Așadar, Comisia nu putea reține această ultimă dată în sensul că marca încetarea participării reclamantei la încălcarea în cauză.

174 În al doilea rând, în ceea ce privește, *primo*, probele olografe contemporane faptelor, din ansamblul considerațiilor expuse mai sus rezultă că, pe de o parte, este vorba numai despre referiri extrase din notele domnului S. (FC). Pe de altă parte, printre cele 19 referiri extrase din notele domnului S. (FC), reținute inițial la sfârșitul etapei

preliminare a procedurii administrative, în privința perioadei săvârșirii încălcării în cauză, numai trei referiri extrase din notele domnului S. (FC) menționate în considerentul (349) al deciziei atacate și cea care se raportează la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 au fost reținute expres de Comisie la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii administrative în seria de indicii prin care se urmărea dovedirea participării reclamantei la încălcarea în cauză. În privința celorlalte 15 referiri la reclamantă în notele domnului S. (FC), trebuie să se considere că acestea au fost înlăturate din seria de indicii menționată în considerentul (352) al deciziei atacate pentru lipsa caracterului probant.

175 *Secundo*, în ceea ce privește declarațiile concurenților reclamantei, integrate în seria de indicii de către Comisie, în sensul că ar permite dovedirea participării sale la încălcarea în cauză, din elementele de probă reținute de Comisie menționate la punctele 117 și 120 de mai sus rezultă că este vorba, în perioada săvârșirii încălcării reținute de Comisie în sarcina reclamantei, despre declarațiile date de EKA și despre declarațiile date de FC, fiind exclusă oricare altă societate. Astfel, se impune constatarea potrivit căreia Comisia nu a reținut nici în etapa preliminară, nici la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii administrative declarațiile date de Arkema France, astfel cum sunt menționate la punctul 6 de mai sus și cuprinse în anexa A.3 la cererea introductivă, pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

176 *Tertio*, Comisia a reținut recunoașterea reclamantei cu privire la participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. Pentru a stabili întinderea acestei participări, Comisia se întemeiază pe notele domnului S. (FC) privind acea reuniune și pe declarațiile date de FC și de EKA.

177 Astfel, în lumina concluziilor expuse la punctele 163-176 de mai sus trebuie, mai întâi, să se aprecieze valoarea probantă a elementelor de probă reținute de Comisie și, în

continuare, să se aprecieze dacă aceste elemente constituie dovezi suficiente care să permită demonstrarea participării reclamantei la încălcarea în cauză.

Cu privire la valoarea probantă a elementelor de probă reținute împotriva reclamantei

— Cu privire la probele scrise contemporane participării directe a reclamantei la încălcarea în cauză

178 Cu titlu introductiv, examinarea valorii probante a notelor domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 trebuie raportată la examinarea recunoașterii reclamantei cu privire la participarea sa la reuniunea respectivă (a se vedea punctele 216-218 de mai jos).

179 Cu titlu principal, în ceea ce privește cele trei referiri la reclamantă extrase din notele domnului S. (FC), menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, în primul rând, este necesar să se constate că, în lumina observațiilor formulate de părți în înscrisurile lor, precum și a răspunsurilor lor la întrebările care le-au fost adresate de Tribunal, fie în scris, fie în cursul ședinței, notele domnului S. (FC), astfel cum rezultă din dosarul Comisiei, și anume notele dactilografiate, rezultă atât din retranscrierea în acest format, cât și din traducerea din finlandeză în engleză, realizată de domnul S. (FC), a notelor olografe luate de el în cursul fiecărui fapt pe care acestea îl relatează și îl descrie. Cu privire la acest aspect, în pofida câtorva ajustări de ordin formal, chiar terminologic, în ceea ce privește anumite fragmente cu privire la care Tribunalul a atras atenția Comisiei în cursul ședinței, trebuie să se considere că, în măsura în care notele din dosar traduc și retranscriu în mod fidel notele olografe luate inițial de domnul S. (FC), acestea din urmă fiind luate la momentul faptelor de domnul S. (FC), versiunea retranscrisă a acestora în limba engleză trebuie privită ca fiind o probă scrisă

contemporană încălcării. Prin urmare, cele trei referiri la notele domnului S. (FC), astfel cum sunt menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, constituie asemenea probe.

180 Mai precis, în ceea ce privește, *primo*, notele luate de domnul S. (FC) în legătură cu convorbirea sa telefonică din 16 decembrie 1996 cu domnul S. (EKA), primul ar fi arătat că au avut loc discuții cu reclamanta. În fragmentul reținut de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate, din retranscrierea de către domnul S. (FC), în notele sale, a acestei convorbiri din 16 decembrie 1996 s-a arătat: „[CONFIDENȚIAL]". În această parte a considerentului (349) referitoare la această convorbire s-a făcut de asemenea trimitere la considerentul (130) al deciziei atacate. În acest din urmă considerent, Comisia arată că apreciază că acest element de probă demonstrează participarea reclamantei la înțelegere, în sensul că a participat la un contact ilicit cu un concurent.

181 În ceea ce privește, *secundo*, notele luate de domnul S. (FC) în legătură cu convorbirea sa telefonică din 4 decembrie 1998 cu domnul S. (EKA), al doilea ar fi arătat că Arkema France ar fi avut o discuție cu reclamanta. Fragmentul reținut de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate din retranscrierea de către domnul S. (FC) în notele sale a acestei convorbiri din 4 decembrie 1998 are următorul cuprins: „[CONFIDENȚIAL]". În această parte a considerentului (349) privind această convorbire se face de asemenea referire la considerentul (219) al deciziei atacate, considerent în care este reprodusă aceeași citare.

182 În ceea ce privește, *tertio*, notele luate de domnul S. (FC) în legătură cu convorbirea telefonică din 9 decembrie 1999 cu domnul L. (Arkema France), unul dintre aceștia ar fi arătat că a avut o discuție cu reclamanta. În privința acestei ultime convorbiri telefonice, Comisia arată în considerentul (349) al deciziei atacate că nu a fost în măsură

să precizeze care dintre cei doi interlocutori avusese o discuție cu reclamanta. Or, contrar celor sugerate de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate, o asemenea imprecizie nu este neglijabilă. Astfel, multiplicarea numărului de intermediari are drept consecință scăderea credibilității elementului de probă care se raportează la contactele în cauză. În consecință, gradul de credibilitate al acestei retranscrieri va fi mai important în cazul în care domnul S. (FC) a avut efectiv acea discuție cu reclamanta decât în cazul în care domnul L. (Arkema France) a discutat cu aceasta.

183 În plus, tot în legătură cu această convorbire telefonică din 9 decembrie 1999, trebuie arătat că fragmentul extras din notele domnului S. (FC) cu privire la acest aspect, astfel cum a fost reprodus de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate, are următorul cuprins: „[CONFIDENȚIAL]". Se face de asemenea referire în această parte a considerentului (349), referitoare la această convorbire, la considerentul (258) al deciziei atacate. În acest din urmă considerent, Comisia arată că, în acel moment, cei doi interlocutori au discutat despre necesitatea de a identifica un nou acord general între concurenți. În afară de fragmentul sus-menționat, astfel cum este reluat de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate, reiese că notele domnului S. (FC) reproduse în considerentul (258) al deciziei atacate precizau următoarele:

„[CONFIDENȚIAL]".

184 În al doilea rând, trebuie amintit că, după cum reiese din considerentul (350) al deciziei atacate, cele trei referiri la reclamantă extrase din notele domnului S. (FC), menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, ar atesta în mod clar, în opinia Comisiei, contacte telefonice directe cu reclamanta și ar indica în mod vădit faptul că aceasta din urmă a avut o contribuție directă la acordurile generale privind prețurile. În plus, din înscrisurile Comisiei și din răspunsurile acesteia la întrebările adresate de Tribunal în ședință reiese, pe de o parte, că aceste trei elemente de probă ar fi deosebit de concludente și ar constitui, așadar, principalele elemente incriminatoare împotriva reclamantei pentru a demonstra că participase la încălcarea unică, continuă și de

dimensiune europeană, investigată de Comisie, pe de altă parte, că reclamanta nu ar fi contestat aceste declarații și, în sfârșit, că aceste probe contemporane faptelor ar incrimina deosebit de puternic reclamanta, fără însă a fi singurele probe reunite de Comisie. În schimb, reclamanta contestă, în ceea ce privește pretinsa sa participare la încălcarea în cauză, valoarea probantă a elementelor de probă respective, contemporane faptelor.

185 În acest scop, *primo*, trebuie arătat că, spre deosebire de susținerile Comisiei, reclamanta a contestat în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile (a se vedea în special punctul 76 din răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile) valoarea probantă a notelor domnului S. (FC) și, cu precădere, cea care se raportează la convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996.

186 *Secundo*, în general trebuie să se constate că, în mod contrar celor susținute de Comisie, aceste trei referiri făcute la reclamantă, extrase din notele domnului S. (FC), astfel cum sunt menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, constituie probe indirecte ale pretinsei participări a reclamantei la încălcarea în cauză.

187 Astfel, aceste trei referiri evidențiază, în cursul convorbirilor telefonice dintre domnii S. (FC) și S. (EKA) (convorbirile din 16 decembrie 1996 și din 4 decembrie 1998) sau dintre domnii S. (FC) și L. (Arkema France) (convorbirea din 9 decembrie 1999), fie o discuție între domnul S. (FC) și reclamantă [a se vedea notele domnului S. (FC) cu privire la convorbirile sale din 16 decembrie 1996 și din 9 decembrie 1999, în măsura în care, având în vedere ezitările Comisiei în legătură cu această chestiune, s-a considerat că ultima convorbire telefonică a avut loc între domnul S. (FC) și reclamantă], fie o discuție între Arkema France și reclamantă [a se vedea notele domnului S. (FC) cu privire la convorbirea acestuia din 4 decembrie 1998].

188 În consecință, astfel cum susține reclamanta, aceste trei referiri menționate în considerentul (349) al deciziei atacate și extrase din notele domnului S. (FC) se limitează să relateze indirect o pretinsă discuție, anterioară evenimentului la care fiecare dintre aceste trei referiri se raportează direct, între unul dintre concurenții reclamantei și reclamantă. În aceste condiții, valoarea probantă a probelor menționate este atenuată din această cauză, deoarece ele nu dovedesc în sine, în mod direct, participarea reclamantei la încălcarea în cauză. Pentru ca asemenea note să poată constitui o dovadă directă a participării ar trebui ca un asemenea element de probă să fi fost obținut direct de Comisie de la reclamantă (de exemplu, cu ocazia unei percheziții în incintele acesteia, percheziție care, în speță, nu a fost instrumentată) sau, în mod obligatoriu, să fie vorba despre o notă olografă contemporană faptelor [precum cele ale domnului S. (FC)] care să relateze conținutul unei discuții între autorul notei respective și reclamantă. Or, în speță, niciuna dintre cele trei referiri extrase din notele domnului S. (FC) și reținute de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate nu constituie o asemenea dovadă directă a participării reclamantei la încălcarea în cauză.

189 Prin urmare, deși cele trei referiri la reclamantă extrase din notele domnului S. (FC), menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, constituie probe contemporane încălcării care relatează evenimente susceptibile să o caracterizeze, trebuie însă să se constate că acestea nu sunt nicidecum contemporane cu evenimente care implică direct reclamanta. În aceste condiții, în pofida faptului că aceste trei referiri relatează evenimente survenite în perioada încălcării, pentru a fi calificate probante, este necesar să se verifice dacă sunt confirmate în mod suficient de alte elemente de probă.

190 *Tertio*, în ceea ce privește pretinsele discuții între domnul S. (FC) și reclamantă, astfel cum sunt menționate în notele domnului S. (FC) în legătură cu convorbirile telefonice din 16 decembrie 1996, chiar din 9 decembrie 1999, și în măsura în care, din nou, având în vedere ezitările Comisiei cu privire la acest aspect, trebuie să se considere că

această din urmă convorbire telefonică a avut loc între domnul S. (FC) și reclamantă, se poate considera stranie lipsa retranscrierii în aceste note, de către domnul S. (FC), a conținutului lor.

191 Astfel, după cum rezultă din înscrisurile de la dosar și în special din extrasul notelor domnului S. (FC), acesta avea obiceiul vădit să transcrie în notele sale contactele (telefonice sau în cadrul reuniunilor) cu concurenții FC. Este ceea ce, de fapt, Comisia sugerează în ultima teză a considerentului (351) al deciziei atacate, atunci când afirmă că „[n]otele [domnului S. (FC)] sunt procese-verbale sau minute ale reuniunilor și ale conversațiilor telefonice la care a asistat personal". Cu toate acestea, se impune constatarea că în notele menționate nu există un proces-verbal sau o minută a vreunui contact telefonic direct între domnul S. (FC) și reclamantă.

192 *Quarto*, trebuie să se constate că din transcrierea audierii domnului S. (FC) de către Comisie rezultă că, în acel moment, el nu a evidențiat și, prin urmare, nu a confirmat aceste două convorbiri cu reclamanta, astfel cum sunt menționate în notele sale privind convorbirile purtate la 16 decembrie 1996 și la 9 decembrie 1999. De asemenea, Tribunalul observă că nici Comisia nu a considerat necesar, în cursul aceleiași audieri, să solicite domnului S. (FC) să facă clarificări nici cu privire la lipsa minutei în notele sale a pretinselor sale convorbiri telefonice cu reclamanta, nici cu privire la conținutul acelor discuții, nici chiar cu privire la semnificația care ar trebui reținută din cele trei referiri la reclamantă, extrase din notele sale și menționate în considerentul (349) al deciziei atacate.

193 În al treilea rând, trebuie să se aprecieze, în raport cu considerațiile expuse la punctele 184-192 de mai sus, valoarea probantă susceptibilă să fie acordată fiecăreia dintre cele trei referiri menționate în considerentul (349) al deciziei atacate.

194 *Primo*, în ceea ce privește notele domnului S. (FC) referitoare la convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996, desigur, se poate recunoaște faptul că menționarea în nota respectivă, astfel cum a fost evidențiată de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate, și anume „[CONFIDENȚIAL]", poate constitui un început de probă cu privire la existența unor contacte directe între un membru al cartelului și reclamantă.

195 Cu toate acestea, astfel cum s-a arătat în considerațiile generale expuse la punctele 186-192 de mai sus, se constată că nu există note ale domnului S. (FC) care să relateze direct pretinsa discuție a acestuia cu reclamanta, la care se face referire în notele sale privind convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996. Mai mult, în transcrierea audierii sale nu este identificată nicio informație în legătură fie cu convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996, fie cu această pretinsă discuție anterioară cu reclamanta. Pe de altă parte, în considerentul (130) al deciziei atacate, care se referă la convorbirea telefonică menționată, Comisia nu a furnizat niciun element de probă susceptibil să confere notelor domnului S. (FC) o valoare probantă suficientă cu privire la acest aspect. De altfel, trebuie să se constate că din declarațiile date de EKA nu reiese niciun element susceptibil să confirme conținutul convorbirii telefonice din 16 decembrie 1996, astfel cum este relatat în acea notă a domnului S. (FC).

196 Prin urmare, trebuie să se considere că, în lipsa unui anumit element de probă care să confirme textul notelor domnului S. (FC) cu privire la convorbirea telefonică din 16 decembrie 1996, cu ocazia căreia ar fi fost pronunțat numele reclamantei, fără ca aceasta să fie implicată direct, referirea la reclamantă în notele respective nu constituie un element de probă suficient de fiabil în ceea ce privește dovada participării sale la încălcarea în cauză.

197 *Secundo*, în ceea ce privește notele domnului S. (FC) referitoare la convorbirea telefonică din 4 decembrie 1998 dintre domnii S. (FC) și S. (EKA), în pofida caracterului vag al textului utilizat de Comisie pentru a menționa pretinsa discuție dintre Arkema France și reclamantă, se poate considera că informația cuprinsă în nota respectivă, astfel cum a fost evidențiată de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate,

și anume „[CONFIDENȚIAL]”, poate constitui deopotrivă un început de probă cu privire la existența unor contacte directe între un membru al cartelului și reclamantă.

198 Cu toate acestea, trebuie arătat, mai întâi, că această notă nu menționează o discuție între unul dintre interlocutorii acelei convorbiri telefonice din 4 decembrie 1998 și reclamantă, ci evidențiază o discuție între o a treia persoană, Arkema France, și reclamantă. În continuare, trebuie să se constate că din transcrierea audierii domnului S. (FC) de către Comisie nu reiese vreo informație care să clarifice conținutul acelei convorbiri din 4 decembrie 1998, astfel cum a fost retranscris în notele sale. Pe de altă parte, trebuie arătat că, în considerentul (219) al deciziei atacate, care menționează convorbirea telefonică respectivă, Comisia nu a furnizat niciun alt element de probă care să poată conferi notelor domnului S. (FC) o valoare probantă suficientă cu privire la acest aspect. De asemenea, se impune din nou constatarea că din declarațiile date de EKA nu rezultă niciun element susceptibil să confirme conținutul convorbirii telefonice din 4 decembrie 1998, astfel cum este menționată în acea notă a domnului S. (FC). În sfârșit, trebuie să se observe că din declarațiile date de Arkema France [domnul L. (Arkema France)] în cursul audierii acesteia de către Comisie, la 24 septembrie 2004, nu rezultă niciun element susceptibil să confirme conținutul convorbirii telefonice din 4 decembrie 1998, astfel cum este menționat în notele domnului S. (FC), și anume faptul că Arkema France ar fi avut discuții cu reclamanta. În definitiv, această din urmă constatare nu este surprinzătoare, din moment ce, după cum arată reclamanta, din transcrierea aceleiași audieri a Arkema France rezultă că aceasta identifica reclamanta drept membru al înțelegerii doar într-o primă perioadă cuprinsă între luna octombrie 1994 și jumătatea anului 1998, iar nu și în a doua perioadă cuprinsă între jumătatea anului 1998 și luna mai 2000.

199 Prin urmare, trebuie să se considere că, în lipsa oricărui element de probă care să confirme conținutul notelor domnului S. (FC) referitoare la convorbirea telefonică din 4 decembrie 1998, această referire la reclamantă cuprinsă în notele respective nu constituie un element de probă suficient de fiabil pentru dovedirea participării reclamantei la încălcarea în cauză.

200 *Tertio*, în ceea ce privește notele domnului S. (FC) referitoare la convorbirea telefonică din 9 decembrie 1999 dintre domnii S. (FC) și L. (Arkema France), se poate recunoaște din nou că menționarea, în cuprinsul acestei note, astfel cum este evidențiată de Comisie în considerentul (349) al deciziei atacate, și anume „[CONFIDENȚIAL]", poate constitui un început de probă cu privire la existența unor contacte directe între un membru al cartelului și reclamantă.

201 Cu toate acestea, pe de o parte, chiar dacă se presupune că domnul S. (FC) a discutat cu reclamanta, astfel cum s-a arătat deja în considerațiile generale expuse la punctele 186-192 de mai sus, trebuie să se constate că nu există vreo notă a domnului S. (FC) care să menționeze direct pretinsa discuție a acestuia cu reclamanta, la care se face referire în notele sale. Nici în transcrierea audierii sale nu există vreo informație în legătură cu această pretinsă discuție cu reclamanta. Pe de altă parte, în considerentul (258) al deciziei atacate, care menționează convorbirea telefonică respectivă, Comisia nu a indicat niciun element de probă susceptibil să confere notelor domnului S. (FC) o valoare probantă suficientă în legătură cu convorbirea telefonică din 9 decembrie 1999. În sfârșit, în mod similar convorbirii telefonice din 4 decembrie 1998, din declarațiile date de Arkema France [domnul L. (Arkema France)] în cursul audierii sale de către Comisie, la 24 septembrie 2004, nu rezultă niciun element susceptibil să ofere Tribunalului clarificări în legătură cu notele luate de domnul S. (FC) în cursul convorbirii sale telefonice din 9 decembrie 1999.

202 Pe de altă parte, chiar dacă se presupune că domnul L. (Arkema France) a discutat cu reclamanta, se impune totuși constatarea că ar exista o incoerență între textul acestei convorbiri, astfel cum a fost retranscris de domnul S. (FC) în notele sale, și declarațiile domnului L. (Arkema France) în cursul audierii sale din 24 septembrie 2004. Astfel, din declarațiile date de Arkema France în cursul audierii respective nu numai că nu rezultă niciun contact între aceasta și reclamantă, ci, mai mult, după cum susține reclamanta, rezultă din nou că, în timp ce Arkema France identifica reclamanta drept membru al înțelegerii într-o primă perioadă cuprinsă între luna octombrie 1994 și jumătatea anului 1998, această identificare nu mai funcționa în privința perioadei cuprinse între jumătatea anului 1998 și luna mai 2000.

203 Prin urmare, trebuie să se considere că, în lipsa oricărui element de probă care să confirme conținutul notelor domnului S. (FC) referitoare la convorbirea telefonică din 9 decembrie 1999, această referire la reclamantă cuprinsă în notele respective nu constituie un element de probă suficient de fiabil pentru dovedirea participării reclamantei la încălcarea în cauză.

204 Având în vedere toate considerațiile expuse la punctele 178-203 de mai sus, în lipsa oricărui element de probă care să confirme conținutul celor trei referiri la reclamantă, extrase din notele domnului S. (FC) și menționate în considerentul (349) al deciziei atacate, trebuie să se considere că aceste trei elemente de probă reținute de Comisie nu sunt suficient de fiabile pentru a putea reprezenta ca atare elemente de probă care dovedesc comportamentul ilicit al reclamantei.

— Cu privire la declarațiile date de FC și de EKA

205 În ceea ce privește declarațiile date de concurenții reclamantei, astfel cum s-a arătat la punctul 175 de mai sus, examinarea valorii lor probante privește numai declarațiile date de EKA și de FC.

206 În primul rând, trebuie examinat argumentul invocat de reclamantă privind contestarea fiabilității declarațiilor date de concurenți pentru a beneficia de Comunicarea privind cooperarea. În acest sens, trebuie amintit că, după cum reiese din jurisprudența prezentată la punctele 100-106 de mai sus, nicio dispoziție și niciun principiu general al dreptului Uniunii nu interzic Comisiei să se prevaleze, împotriva unei întreprinderi,

de declarațiile date de alte întreprinderi incriminate, dacă sunt primite de Comisie în cadrul unei cereri de admitere a beneficiului rezultat din Comunicarea privind cooperarea în vederea obținerii unei imunități sau a unei reduceri a amenzii. Cu toate acestea, din cuprinsul acelorași puncte rezultă că declarația unei întreprinderi căreia i se impută că a participat la o înțelegere, a cărei exactitate este contestată de mai multe alte întreprinderi în cauză, nu poate fi considerată că reprezintă o dovadă suficientă a existenței unei încălcări săvârșite de acestea din urmă, fără a fi confirmată de alte elemente de probă, admițându-se că gradul de coroborare impus poate fi mai mic, din cauza fiabilității declarațiilor în cauză. O asemenea condiție de coroborare a declarației date de o întreprindere trebuie să fie deopotrivă respectată în cazul unei contestări a declarației respective de o altă întreprindere supusă investigației. Or, este cert că, în speță, reclamanta contestă exactitatea declarațiilor date de EKA și de FC.

207 În al doilea rând, trebuie apreciată, așadar, fiabilitatea declarațiilor date de EKA și de FC.

208 *Primo*, în ceea ce privește declarațiile date de EKA, acestea sunt menționate de Comisie în partea 4.3, în legătură cu reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997 și cu reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998.

209 În ceea ce privește declarațiile date de EKA referitoare la reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997 dintre FC și EKA, acestea sunt citate în considerentul (162) al deciziei atacate, în partea 4.3. În acest fragment al declarațiilor date de EKA, reluat în considerentul (162), s-a arătat că FC creștea constant livrările în Spania și în Portugalia și că riscul consta în faptul că o asemenea împrejurare avea ca efect orientarea producătorilor spanioli către Franța. În continuare, EKA ar fi declarat: „[CONFIDENȚIAL]”.

210 Apoi, în considerentele (163) și (164) ale deciziei atacate, Comisia citează notele domnului S. (FC) și pe cele ale domnului W. (EKA). Cu toate acestea, trebuie arătat că, deși notele respective evidențiază neliniștile manifestate de Arkema France și de EKA cu privire la perspectivele pe piața spaniolă, numele reclamantei nu apare în niciun moment, nici direct, nici indirect.

211 În sfârșit, în concluzia cuprinsă în considerentul (165) al deciziei atacate, referitoare la reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997, Comisia a constatat următoarele:

„[A] fost abordată problema nerespectării de către [FC] a cotelor de piață în Portugalia, în Spania și în Franța. EKA și [FC] ar fi fost deopotrivă de acord asupra unei creșteri de prețuri în aceste țări, cu condiția susținerii din partea altor concurenți."

212 Această din urmă interpretare reținută de Comisie cu privire la declarațiile date de EKA, citate în considerentul (162) al deciziei atacate, nu poate fi admisă. Astfel, din conținutul acestei declarații rezultă doar că EKA și FC fuseseră de acord să observe reacțiile celorlalți concurenți în cazul în care ele ar majora prețurile. În schimb, având în vedere elementele din dosar și contrar opiniei exprimate de Comisie în considerentul (165) al deciziei atacate, din această împrejurare nu se poate deduce că trebuia să existe susținerea din partea concurenților, precum reclamanta, pentru a se recurge la o creștere a prețurilor. În plus, după cum s-a arătat deja mai sus, deși notele domnilor S. (FC) și W. (EKA), citate în considerentele (163) și, respectiv, (164) ale deciziei atacate, evidențiază tensiuni pe piețele spaniolă și portugheză, cu riscul unor repercusiuni pe piața franceză, aceste note nu menționează nicidecum o implicare oarecare a reclamantei, nici nu confirmă declarația dată de EKA cu privire la existența unui acord privind o creștere a prețurilor condiționată de susținerea din partea concurenților, precum reclamanta.

213 În sfârșit, în orice ipoteză, după cum susține reclamanta, nu se poate exclude ca, pe baza comportamentului actorilor pe o piață concurențială, în situația în care unul dintre aceștia ar trebui să piardă cote de piață ca urmare a intrării pe acea piață a unui concurent, ar fi natural ca acesta să încerce să găsească clienți pe piețe învecinate. În aceste condiții, trebuie să se considere că, în mod contrar celor susținute de Comisie, faptul că FC și EKA au putut să evidențieze în cursul reuniunii de la Turku din 14 octombrie 1997 un risc de repercusiune pe piața franceză determinat de creșterea livrărilor de către FC pe piața spaniolă, în lipsa altor elemente de probă în susținere, nu poate fi interpretat ca fiind dovada participării unui concurent, precum reclamanta, la o încălcare în sensul articolului 81 CE. Astfel, în lipsa altor elemente de probă care să coroboreze această declarație a EKA, trebuie să se considere că reclamanta contestă în mod întemeiat fiabilitatea acestei declarații.

214 În ceea ce privește declarațiile date de EKA în legătură cu reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, acestea sunt menționate de Comisie în partea 4.3 a deciziei atacate. Mai precis, în considerentul (182) al deciziei atacate, Comisia arată că, „în declarațiile acestora, EKA, FC și [reclamanta] au menționat că la acea reuniune asistaseră [domnii S. (EKA), L. (Arkema France), A. (Aragonesas) și S. (FC)]". În consecință, în măsura în care, astfel cum s-a arătat mai sus, al treilea tip de probă de care dispune Comisia constă în recunoașterea reclamantei referitoare la participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, se impune amânarea examinării fiabilității declarațiilor date de EKA în legătură cu reuniunea respectivă pentru a fi analizată în cadrul aprecierii valorii probante a acestei recunoașteri.

215 *Secundo*, în ceea ce privește declarațiile date de FC, acestea sunt menționate de Comisie în partea 4.3 doar referitor la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. Mai precis, tot în considerentul (182) al deciziei atacate, Comisia arată că, „în declarațiile acestora, EKA, FC și [reclamanta] au menționat că la acea reuniune asistaseră [domnii S. (EKA), L. (Arkema France), A. (Aragonesas) și S. (FC)]". În consecință, pentru aceleași motive ca cele expuse la punctul 214 de mai sus, referitoare la declarațiile date de

EKA în legătură cu reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, se impune amânarea examinării fiabilității declarațiilor date de FC în legătură cu reuniunea respectivă pentru a fi analizată în cadrul aprecierii valorii probante a acestei recunoașteri.

— Cu privire la recunoașterea reclamantei privind participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998

216 Reclamanta nu contestă că a participat la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. În schimb, aceasta susține că, după cum ar rezulta din notele domnului S. (FC), această participare a fost parțială și că o asemenea participare doar la unul dintre cele 72 de contacte anticoncurențiale menționate în anexa I la decizia atacată este insuficientă pentru a dovedi participarea reclamantei la încălcarea în cauză.

217 În ceea ce privește recunoașterea din partea reclamantei referitoare la participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, trebuie amintit că din jurisprudență reiese că recunoașterea explicită sau implicită de către o întreprindere a elementelor de fapt sau de drept, în cursul procedurii administrative în fața Comisiei, poate constitui un element de probă suplimentar pentru aprecierea temeiniciei unei acțiuni jurisdicționale (Hotărârea Curții din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, C-407/08 P, Rep., p. I-6375, punctul 90).

218 Prin urmare, pentru a reține o asemenea recunoaștere drept element de probă fiabil, este necesar, în stadiul aprecierii temeiniciei unei acțiuni jurisdicționale, să se controleze în ce măsură conținutul unei asemenea recunoașteri completează alte elemente de probă menționate de Comisie în legătură cu reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998.

219 În primul rând, în ceea ce privește participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, este cert, înainte de toate, că reclamanta a recunoscut explicit, în cursul procedurii administrative la Comisie, că a participat la acea reuniune.

220 În continuare, trebuie arătat că, în mod contrar susținerilor inițiale ale Comisiei în înscrisurile sale și astfel cum aceasta a recunoscut expres în observațiile sale din 3 septembrie 2010 privind raportul de ședință, participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 constituie prima participare a reclamantei la o reuniune a înțelegerii în cauză. În definitiv, trebuie arătat că această constatare reiese în mod explicit din declarațiile date de FC, după cum este cuprinsă în dosarul Comisiei. Potrivit acestor declarații, reiese că, în ceea ce privește reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, această reuniune a cartelului era comparabilă cu precedentele, „cu deosebirea că implica și [reclamanta]".

221 În al doilea rând, din considerentele (182)-(186) ale deciziei atacate reiese că, în afară de această recunoaștere explicită a reclamantei cu privire la participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, Comisia a făcut referire în mod expres la alte elemente de probă care permiteau constatarea participării respective. Astfel, Comisia a făcut trimitere, pe de o parte, la notele domnul S. (FC) care menționau reuniunea respectivă, astfel cum au fost reproduse la paginile 1159 și 1160 din dosarul Comisiei, și, pe de altă parte, la declarațiile date de EKA.

222 În ceea ce privește paginile menționate din dosar care conțin notele domnului S. (FC), Tribunalul constată că, în răspunsul la o întrebare adresată reclamantei în cursul ședinței, aceasta a arătat că nu mai avea certitudinea că notele reproduse la acele pagini din dosar s-au raportat efectiv la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 și că, într-o asemenea situație, acestea ar descrie o reuniune la care nu a participat domnul A. (Aragonesas).

223 În această privință, *primo*, Tribunalul observă că rezultă, mai întâi, cu claritate din cuprinsul punctului 24 din răspunsul reclamantei la comunicarea privind obiecțiunile că aceasta a citat între ghilimele fragmente preluate din notele domnului S. (FC) și, mai precis, pe cele extrase din cuprinsul liniuțelor 14-22 și 24-32 din notele respective. În plus, tot la punctul 24 din răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, reclamanta identifică expres punctul 163 din comunicarea respectivă ca fiind cel care reia conținutul notelor domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. În sfârșit, Tribunalul constată că, la punctul 25 din răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, reclamanta formulează observații cu privire la conținutul notelor citate la punctul 163 din comunicarea respectivă, însă, în niciun moment, nu contestă că acele note privesc schimburi intervenite în cursul reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998, în prezența domnului A. (Aragonesas).

224 *Secundo*, Tribunalul constată că din al doilea alineat introductiv din notele domnului S. (FC) care se referă la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, astfel cum se prezintă la începutul paginii 1159, rezultă că participarea reclamantei la acea reuniune fusese programată de domnii S. (FC) și L. (Arkema France).

225 *Tertio*, din notele domnului S. (FC) luate în cursul reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998, astfel cum sunt reproduse la paginile 1159 și 1160 din dosarul Comisiei, reiese că numele reclamantei apare fie implicit în forme prescurtate, și anume „Arag." sau „Ara", fie indirect, prin intermediul numelui reprezentantului său, domnul A. (Aragonesas), în schimburile care au avut loc între participanți în cursul reuniunii respective, fără ca aceste aspecte să fie contestate de reclamantă în înscrisurile sale sau în cursul ședinței.

226 În consecință, trebuie să se considere înainte de toate că notele domnului S. (FC) cuprinse la paginile 1159 și 1160 din dosarul Comisiei se referă, în mod contrar celor susținute în prezent de reclamantă, la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 cu privire la care aceasta a recunoscut că a participat. Astfel, notele respective sunt contemporane unui eveniment la care reclamanta a participat în mod direct.

227 În continuare, întrucât recunoașterea reclamantei privind participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 completează, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 217 de mai sus, notele domnului S. (FC) și declarațiile date de EKA și de FC referitoare la participarea reclamantei la reuniunea respectivă (a se vedea punctele 214 și 215 de mai sus), această recunoaștere, precum și notele și declarațiile respective constituie elemente de probă suficient de fiabile pentru a fi în mod întemeiat opozabile reclamantei.

Cu privire la caracterul precis și concordant al seriei de indicii invocate de Comisie pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză

228 În lumina jurisprudenței amintite la punctele 95 și 96 de mai sus, precum și a concluziilor anterioare referitoare la elementele de probă reunite de Comisie și la valoarea probantă a fiecăruia, în acest moment trebuie să se aprecieze în mod global dacă seria de indicii invocată de Comisie pentru a dovedi participarea reclamantei la încălcarea în cauză răspunde cerințelor de precizie și de concordanță care pot întemeia convingerea fermă că reclamanta a participat la încălcarea în cauză.

229 În primul rând, Tribunalul constată că, în ceea ce privește reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, cu privire la care reclamanta a recunoscut că a participat, atât din notele domnului S. (FC), cât și din declarațiile date de FC și de EKA reiese că, la acel moment, participanții la reuniune, pe de o parte, au schimbat informații sensibile referitoare la activitățile lor pe teritoriul întregului SEE și, pe de altă parte, au negociat cotele de piață și prețurile de vânzare care reveneau fiecăruia.

230 În această privință, *primo*, astfel cum Comisia a arătat în mod întemeiat în considerentele (183)-(186) ale deciziei atacate, participanții au examinat în mod aprofundat piețele cloratului de sodiu în Spania, în Franța și în Portugalia, abordând situația fiecăruia pe piața belgiană.

231 Astfel, mai întâi, în ceea ce privește piețele respective, din cuprinsul liniuțelor 9-32 din notele domnului S. (FC) rezultă că participanții au schimbat date referitoare la volumele lor de producție, la prețurile lor de vânzare și la cotele lor de piață, în special prin raportare la anii 1996 și 1997. Desigur, reclamanta contestă cuantumul referitor la ea, astfel cum este reprodus la liniuțele 14 și 19 din notele domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. În continuare, trebuie să se constate că, pe de o parte, reclamanta recunoaște că a participat la reuniunea respectivă, pe de altă parte, aceasta nu contestă obiectul discuțiilor menționate la liniuțele 9-28 din notele respective, în plus, aceasta nu contestă că a participat la schimburile menționate la liniuțele 14 și 19 din notele respective, ci doar cuantumul datelor care o privesc și care sunt menționate la liniuțele 14 și 19 din notele respective și, în sfârșit, aceasta nu contestă nici că, după cum s-a menționat la liniuța 21, „[CONFIDENȚIAL]” și, la liniuța 22, „[CONFIDENȚIAL]”.

232 În continuare, astfel cum reiese din notele domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, din declarațiile acestuia și din declarațiile date de EKA în anul 2003, participanții, în special reclamanta, au angajat și negocieri pentru împărțirea cotelor de piață, chiar pentru stabilirea prețurilor. Astfel, la liniuța 23 din notele domnului S. (FC) s-a arătat că, în privința pieței spaniole, [CONFIDENȚIAL]. De asemenea, de această dată în privința pieței franceze, din cuprinsul liniuțelor 29 și 30 din notele respective ale domnului S. reiese [CONFIDENȚIAL].

233 Pe cale de consecință, după cum s-a confirmat în declarațiile date de FC și de EKA, din aceste note reiese că obiectul reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998 era anticoncurențial

și că negocierile au privit mai multe piețe de pe teritoriul SEE. Prin urmare, având în vedere participarea substanțială a reclamantei la reuniunea respectivă, în special în ceea ce privește exprimarea pretențiilor sale în termeni de volume pe piețele spaniolă și franceză și confirmarea cu privire la menținerea prețurilor sale pe această din urmă piață, reclamanta nu poate susține că nu avea cunoștință sau că nu a fost în măsură să constate obiectul anticoncurențial al acestei reuniuni. În sfârșit, cu ocazia participării reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, trebuie să se constate că, pe de o parte, optica acesteia era evidentă în sensul participării la reuniune și că, pe de altă parte, nimic nu permite să se demonstreze că reclamanta s-a distanțat în mod public de obiectul anticoncurențial al reuniunii menționate.

234 *Secundo*, constatările de mai sus nu pot fi contestate prin afirmația reclamantei referitoare la caracterul pretins parțial al participării sale la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. Astfel, în răspunsul la întrebările adresate de Tribunal în ședință cu privire la obiectul participării sale și la caracterul său complet sau parțial, reclamanta nici nu a demonstrat faptul că s-a distanțat public de conținutul acestei reuniuni, nici, în sfârșit, nu a furnizat vreun element de probă care să poată dovedi cu un anumit grad de certitudine că, astfel cum susține, ar fi participat în mod parțial la acea reuniune.

235 În plus, în ceea ce privește caracterul pretins parțial al participării sale la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, reclamanta, pe de o parte, subliniază caracterul cu totul informal și foarte rapid al acestei reuniuni, pe de altă parte, se prevalează de conținutul celui de al doilea alineat introductiv de la începutul paginii 1159 din dosar și, în sfârșit, a susținut în ședință că domnul A. (Aragonesas), care reprezenta reclamanta la acea reuniune, ar fi părăsit-o pentru a se deplasa la Madrid.

236 În ceea ce privește caracterul informal al reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998, este suficient să se arate că, astfel cum rezultă din constatările expuse la punctele 230 și 233 de mai sus, indiferent de forma acelei reuniuni, obiectul ei era anticoncurențial, iar reclamanta nu putea să nu ia în considerare nici obiectul acesteia, nici dimensiunea geografică a încălcării în cauză.

237 În ceea ce privește textul celui de al doilea alineat introductiv, trebuie să se arate, mai întâi, că, astfel cum a admis Comisia în ședință, acest alineat nu era cuprins în notele olografe originale ale domnului S. (FC), ci a fost adăugat de acesta atunci când a retranscris notele respective în limba engleză. În continuare, reiese în mod evident din textul menționat că, în acest al doilea alineat introductiv, domnul S. a menționat conținutul unei convorbiri telefonice care avusese loc la 14 ianuarie 1998 între domnii S. (FC) și L. (Arkema France).

238 Desigur, reiese atât de la alineatul menționat, cât și din notele domnului S. (FC) luate cu ocazia acelei convorbiri telefonice din 14 ianuarie 1998, reproduse la pagina 1147 din dosarul Comisiei, că, în acel moment, domnii S. (FC) și L. (Arkema France) evocaseră participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 și stabiliseră ca acea participare s-ar limita la discuțiile privind piețele spaniolă, franceză și portugheză. Cu toate acestea, trebuie să se constate că nici din notele domnului S. (FC), nici din declarațiile date de EKA nu rezultă că participarea reclamantei ar fi fost în realitate parțială.

239 În ceea ce privește afirmația reclamantei menționată în ședință, în răspunsul la întrebările adresate de Tribunal, potrivit căreia domnul A. (Aragonesas) părăsise foarte repede reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, în măsura în care trebuia să ia un avion pentru a se întoarce la Madrid, aceasta nu poate fi reținută pentru a demonstra caracterul parțial al participării sale la reuniunea menționată. Astfel, după cum Comisia a arătat în ședință, fără să fi fost contestată de reclamantă cu aceeași ocazie, din răspunsurile scrise ale reclamantei la întrebările Comisiei în legătură cu reuniunea ilicită din

28 ianuarie 1998, răspunsuri cuprinse în special la paginile 12856 și 12857 din dosarul Comisiei (a se vedea anexa E.1), reiese că reclamanta a arătat expres că rezulta, pe de o parte, dintr-un extras de cont bancar al domnului A. (Aragonesas) că acesta rămăsese la Sheraton Hôtel din Bruxelles în seara zilei de 28 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, rezulta din adnotările de pe acel extras, în primul rând, că obiectul deplasării acestuia la Bruxelles consta în reuniunea oficială a CEFIC în același hotel și, în al doilea rând, că participase la o reuniune cu ocazia reuniunii oficiale respective, a cărei dată trebuia să fie identică cu cea a reuniunii oficiale. Prin urmare, reclamanta susține în mod greșit că domnul A. (Aragonesas) părăsise această ultimă reuniune pentru a lua un avion și a se întoarce în aceeași seară la Madrid.

240 În sfârșit, reclamanta a susținut de asemenea în mod greșit, în răspunsurile sale la întrebările adresate de Tribunal, că din cuprinsul liniuței 40 din notele domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 reieșea că domnul A. (Aragonesas) era absent de la reuniune. În textul acelei liniuțe se arată următoarele: „[CONFIDENȚIAL]". Astfel, deși notele respective cuprinse la liniuța citată menționează în realitate o evaluare realizată de un terț a capacităților reclamantei, cu toate acestea, trebuie să se constate că ele nu permit însă să se concluzioneze că domnul A. (Aragonesas) părăsise în acel moment reuniunea, cu atât mai puțin cu cât unicul element menționat de reclamantă pentru a demonstra caracterul pretins parțial al participării sale, după cum s-a constatat la punctul 239 de mai sus, este vădit neîntemeiat.

241 Prin urmare, trebuie respins ca neîntemeiat argumentul reclamantei potrivit căruia participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 ar fi fost parțială.

242 *Tertio*, în măsura în care reclamanta a participat la întreaga reuniune ilicită din 28 ianuarie 1998, trebuie să se considere că, din moment ce, cu acest prilej și în funcție de prezența lor pe piețele relevante, participanții la acea reuniune au schimbat informații nu numai cu privire la activitățile lor în afara SEE [a se vedea liniuțele 1-7 și 33-38 din notele domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998], ci și cu privire la mai multe piețe în cadrul SEE, și anume Belgia, Spania, Franța și Portugalia

[a se vedea liniuțele 9-32 din notele domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998], precum și Finlanda, Suedia, Regatul Unit și Norvegia [a se vedea liniuțele 26 și 42-48 din notele domnului S. (FC) referitoare la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998], reclamanta nu putea să nu ia în considerare că, după cum Comisia a susținut îndeosebi în considerentul (347) al deciziei atacate, înțelegerea la care a participat acoperea o parte considerabilă a SEE.

243 Din considerațiile expuse, în primul rând, mai sus reiese că, având în vedere, pe de o parte, elementele de probă reunite de Comisie în privința conținutului discuțiilor din cadrul reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998, discuții la care a participat reclamanta, și, pe de altă parte, recunoașterea acesteia referitoare la participarea la acea reuniune, Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998. Din moment ce, astfel cum rezultă din considerentul (78) al deciziei atacate (a se vedea punctul 19 de mai sus), fără ca acest aspect să fi fost contestat în cursul procedurii administrative sau în fața Tribunalului, contactele care urmăreau să determine comportamentele membrilor înțelegerii pe piață în cadrul previziunii negocierii anuale a contractelor dintre producătorii de clorat de sodiu și clienții acestora, se intensificau în general la sfârșitul anului precedent, chiar continuau la începutul anului în cauză, trebuie să se considere că dovedirea participării reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 era suficientă pentru a permite Comisiei să concluzioneze că reclamanta participase la înțelegere în cursul anului 1998.

244 În al doilea rând, în ceea ce privește alte elemente de probă care compun seria de indicii, și anume cele trei referiri la reclamantă menționate în considerentul (349) al deciziei atacate și declarațiile date de EKA, trebuie arătat că, astfel cum reiese din considerentul (78) al deciziei atacate, contactele dintre membrii înțelegerii, pe de o parte, se desfășurau în general la sfârșitul fiecărui an civil, chiar la începutul anului care făcea obiectul discuțiilor, și, pe de altă parte, aveau ca obiect o împărțire a pieței relevante pe bază anuală. Din această apreciere, care nu a fost contestată de reclamantă, rezultă că celelalte elemente de probă care compun seria de indicii au în vedere contacte punctuale și îndepărtate unele de altele (și anume, pe de o parte, convorbirile telefonice din 16 decembrie 1996, din 4 decembrie 1998 și din 9 decembrie

1999 și, pe de altă parte, reuniunea din 14 octombrie 1997), care se puteau referi la ani diferiți ai încălcării în cauză (și anume, în ceea ce privește convorbirile telefonice menționate mai sus, anii 1997, 1999 și 2000, chiar, în ceea ce privește reuniunea din 14 octombrie 1997, anul 1998).

245 Prin urmare, în afară de faptul că, astfel cum s-a constatat la punctele 204, 212 și 213 de mai sus, celelalte elemente de probă sunt lipsite de fiabilitate și în pofida considerațiilor expuse la punctul 243 de mai sus în legătură cu probele referitoare la anul civil 1998, elementele menționate au un caracter excesiv de dispersat și de fragmentat.

246 În consecință, având în vedere jurisprudența amintită la punctele 96 și 97 de mai sus, trebuie să se constate că seria de indicii invocată de Comisie, apreciată global, nu este suficient de precisă și de concordantă și, în special, nu permite identificarea nici a unor coincidențe, nici a unor indicii pentru a întemeia convingerea fermă, în măsura recurgerii la aceste deducții, că reclamanta a participat la întreaga încălcare în cauză, și anume din 16 decembrie 1996 până la 9 februarie 2000. În schimb, trebuie să se considere că Comisia a dovedit participarea reclamantei la înțelegere doar în cursul anului civil 1998.

247 Așadar, trebuie admis primul aspect al primului motiv ca în parte întemeiat, în sensul că, întrucât a concluzionat în decizia atacată că reclamanta a participat la încălcarea în cauză, pe de o parte, între 16 decembrie 1996 și 27 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, între 1 ianuarie 1999 și 9 februarie 2000, Comisia a săvârșit o eroare. Celelalte argumente cuprinse în primul aspect al primului motiv trebuie respinse.

248 În concluzie, fără a fi necesară examinarea temeiniciei argumentelor invocate de reclamantă în susținerea celui al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe lipsa unei dovediri suficiente a pretinsei participări a reclamantei la încălcarea în cauză, în calitate de încălcare unică și continuă care a acoperit întregul teritoriu al SEE, întrucât acest aspect a devenit lipsit de obiect, se impune admiterea în parte a primului motiv invocat de reclamantă, în sensul în care Comisia a concluzionat că reclamanta a participat la încălcarea în cauză, pe de o parte, între 16 decembrie 1996 și 27 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, între 1 ianuarie 1999 și 9 februarie 2000. În privința celorlalte argumente și, așadar, în legătură cu concluzia Comisiei referitoare la participarea la încălcare de la 28 ianuarie 1998 până la 31 decembrie 1998, se impune respingerea acestui motiv ca neîntemeiat.

249 Prin urmare, se impune anularea în parte a articolului 1 litera (g) din decizia atacată, în sensul în care Comisia a reținut, pentru perioada participării reclamantei la încălcarea în cauză, intervalele cuprinse, pe de o parte, între 16 decembrie 1996 și 27 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, între 1 ianuarie 1999 și 9 februarie 2000.

2. *Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe erori de drept și de apreciere săvârșite de Comisie în etapa calculării cuantumului amenzii aplicate reclamantei*

a) Argumentele părților

250 Reclamanta susține că, în etapa calculării cuantumului amenzii care i-a fost aplicată, Comisia a săvârșit erori de drept și de apreciere. Acest al doilea motiv cuprinde trei aspecte întemeiate, fiecare, pe de o parte, pe caracterul disproporționat și discriminatoriu al amenzii aplicate, pe de altă parte, pe o eroare în calcularea duratei încălcării în cauză și, în sfârșit, pe lipsa luării în considerare a circumstanțelor atenuante specifice reclamantei.

251 În primul rând, în ceea ce privește caracterul pretins disproporționat și discriminatoriu al amenzii care i-a fost aplicată, în opinia reclamantei, Comisia, *primo*, a săvârșit o eroare de apreciere în raport cu stabilirea gravității încălcării pe care a săvârșit-o aplicându-i același grad de gravitate ca și conducătorilor destinatari ai deciziei atacate. Astfel, natura încălcării săvârșite de reclamantă nu ar fi comparabilă cu cea săvârșită de ceilalți participanți la încălcarea în cauză. Astfel, Comisia nu ar fi luat în considerare că participarea reclamantei la încălcare nu avusese o durată, potrivit concluziilor Comisiei, mai mare de trei ani și jumătate, că încălcarea privea numai trei piețe geografice naționale ale SEE, că cota sa de piață era de doar 5 %, că nu participase la o încălcare unică și continuă și că mai multe indicii ar demonstra că reclamanta nu se conformase efectiv pretinselor acorduri.

252 *Secundo*, în temeiul aceloraşi considerații ca cele expuse la punctul 251 de mai sus, Comisia nu ar fi trebuit să includă în cuantumul de bază al amenzii o taxă de intrare potrivit punctului 25 din Orientările din 2006 sau, cel puțin, o taxă de intrare identică celei aplicate tuturor celorlalți destinatari ai deciziei atacate.

253 Prin urmare, *tertio*, prin reținerea, pe de o parte, a aceluiași nivel de gravitate a încălcării săvârșite de reclamantă și, pe de altă parte, a aceleiași taxe de intrare ca cea reținută în sarcina celorlalți participanți la înțelegerea în cauză, pentru a stabili cuantumul de bază al amenzii care i-a fost aplicată, Comisia nu ar fi ținut seama de caracteristicile specifice ale participării reclamantei la încălcarea în cauză în raport cu caracteristicile specifice celorlalți participanți. Astfel, Comisia ar fi încălcat principiul nediscriminării.

254 În al doilea rând, în ceea ce privește pretinsa eroare săvârșită de Comisie în calcularea duratei încălcării în cauză, reclamanta reia argumentele pe care le-a expus cu privire la aceeași chestiune în cadrul primului motiv invocat. Reclamanta adaugă că, în ipoteza în care Tribunalul ar concluziona în sensul unei participări a reclamantei la încălcarea în cauză, pe de o parte, data începerii încălcării respective ar fi determinată în

raport cu data primei și unicei sale participări la o reuniune cu concurenții, și anume reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, și, pe de altă parte, data încetării participării respective ar corespunde lunii decembrie 1998.

255 În al treilea rând, reclamanta impută Comisiei faptul că nu a ținut seama, în conformitate cu secțiunea 2 B din Orientările din 2006, de circumstanțele atenuante în favoarea sa care justificau o reducere a cuantumului de bază al amenzii care i-a fost aplicată.

256 În special, din mai multe fragmente ale informațiilor furnizate de societățile care au solicitat să beneficieze de Comunicarea privind cooperarea ar reieși că reclamanta nu a urmat cu adevărat pretinsele acorduri încheiate de conducătorii înțelegerii. În definitiv, reclamanta arată că anumite informații prezentate de societățile respective privind nivelurile prețurilor și al volumelor care i-au fost atribuite nu ar corespunde comportamentului acesteia pe piață.

257 Comisia contestă toate argumentele invocate de reclamantă în susținerea celui de al doilea motiv.

b) Aprecierea Tribunalului

258 Având în vedere concluziile deduse din cuprinsul punctului 247 de mai sus, de la bun început se impune admiterea, ca întemeiat, a celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv care are în vedere faptul că, la calcularea duratei participării reclamantei la încălcare, Comisia ar fi săvârșit o eroare de apreciere.

Cu privire la încălcarea principiilor proporționalității și nediscriminării în etapa calculării cuantumului de bază al amenzii

259 În primul aspect al celui de al doilea motiv, reclamanta invocă o încălcare a principiilor proporționalității și nediscriminării în etapa calculării cuantumului de bază al amenzii, prin raportare la cuantumurile de bază ale amenzilor aplicate celorlalți participanți la înțelegere.

260 În primul rând, trebuie amintit că, în temeiul punctelor 9-11 din orientări, metodologia utilizată de Comisie pentru stabilirea amenzilor cuprinde două etape. Într-o primă etapă, Comisia stabilește un cuantum de bază pentru fiecare întreprindere sau asociere de întreprinderi. În a doua etapă, Comisia poate ajusta acest cuantum de bază prin majorare sau prin reducere, având în vedere circumstanțele agravante sau atenuante care caracterizează participarea fiecăreia dintre întreprinderile în cauză.

261 Mai precis, în ceea ce privește prima etapă a metodei de stabilire a amenzilor, reiese în special din cuprinsul punctelor 13-25 din Orientările din 2006 că acest cuantum de bază al amenzii este legat de proporția valorii vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere în ultimul an complet de participare la încălcare, în legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic în cauză pe teritoriul SEE, determinată în funcție de gradul de gravitate al încălcării, multiplicat cu numărul de ani în cursul cărora a avut loc încălcarea. Această proporție a valorii vânzărilor, care reflectă gradul de gravitate a încălcării, poate fi stabilită, în general, la un nivel care poate ajunge până la 30 %, luându-se în considerare factori precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare ori lipsa punerii în aplicare a încălcării. La punctul 23 din Orientările din 2006 se prevede că acordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a pieței și de limitare a producției, care, în general, sunt secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței, astfel încât proporția din vânzări luată în calcul pentru asemenea încălcări va fi în general apropiată de 30 %. În sfârșit, în temeiul dispozițiilor cuprinse la punctul 25 din Orientările din 2006, independent de durata participării unei întreprinderi la încălcare, un cuantum suplimentar sau „entry right” (denumit în continuare „taxă de intrare”),

a cărui valoare este cuprinsă între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor, este sau poate fi inclusă de Comisie în cuantumul de bază al amenzii. Această taxă este inclusă în cazul unor acorduri orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a pieței sau de limitare a producției pentru a descuraja întreprinderile să participe la asemenea acorduri. În schimb, această taxă poate fi aplicată de Comisie și în cazul altor încălcări. În conformitate cu dispozițiile aceluiași punct 25 din Orientările din 2006, proporția taxei de intrare, dacă este vorba despre cea impusă în cazul unor acorduri orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a pieței și de limitare a producției sau cea care poate fi impusă în celelalte cazuri este stabilită ținându-se seama de un anumit număr de factori, precum cei identificați la punctul 22 din aceleași orientări.

262 Dispozițiile punctului 24 din Orientările din 2006 au următorul cuprins:

„Pentru a ține seama pe deplin de durata participării fiecărei întreprinderi la încălcare, cuantumul determinat în funcție de valoarea vânzărilor (a se vedea punctele 20-23 de mai sus) se multiplică cu numărul de ani de participare la încălcare. Perioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an; perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an, se calculează ca un an întreg.”

263 În al doilea rând, în speță, reclamanta impută Comisiei, în esență, întemeindu-se pe mai multe caracteristici care o privesc, faptul că a stabilit cuantumul de bază al amenzii care i-a fost aplicată prin reținerea, pe de o parte, a aceluiași coeficient de evaluare a gravității încălcării, respectiv 19 % [a se vedea considerentul (521) al deciziei atacate]

și, pe de altă parte, a aceleiași taxe de intrare de 19 % ca cea aplicată în privința cuantumului de bază al amenzilor aplicate celorlalți concurenți [a se vedea considerentul (523) al deciziei atacate].

264 În această privință, trebuie arătat că, din decizia atacată și din Orientările din 2006, ale căror principii sunt aplicate în decizia atacată, și, în sfârșit, din jurisprudență reiese că în cazul în care gravitatea încălcării este apreciată într-o primă etapă în funcție de elementele proprii încălcării, precum natura acesteia, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea sa în aplicare sau lipsa punerii sale în aplicare, într-o a doua etapă, această apreciere este ajustată în funcție de circumstanțele agravante sau atenuante proprii fiecăreia dintre întreprinderile care au participat la încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2001, Tate & Lyle și alții/Comisia, T-202/98, T-204/98 și T-207/98, Rec., p. II-2035, punctul 109, Hotărârea Tribunalului din 19 martie 2003, CMA CGM și alții/Comisia, T-213/00, Rec., p. II-913, punctul 401, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Atlantic Container Line și alții/Comisia, T-191/98 și T-212/98-T-214/98, Rec., p. II-3275, punctul 1530).

265 Astfel, având în vedere cele menționate la punctele 261 și 264 de mai sus, prima etapă a metodei de stabilire a amenzii de către Comisie are drept obiect stabilirea cuantumului de bază al amenzii aplicate fiecărei întreprinderi în cauză prin aplicarea la valoarea vânzărilor de produse sau servicii în cauză pe piața geografică relevantă a fiecăreia dintre ele a unui prim coeficient multiplicator care să reflecte gravitatea încălcării și chiar a unui al doilea coeficient multiplicator prin care se urmărește descurajarea întreprinderilor de a se angaja din nou în asemenea comportamente nelegale. Or, astfel cum reiese din Orientările din 2006, fiecare dintre cei doi coeficienți multiplicatori este stabilit avându-se în vedere factorii care reflectă caracteristicile încălcării apreciate în ansamblu, și anume, în sensul că aceasta regrupează toate comportamentele anticoncurențiale ale tuturor participanților la aceasta.

266 Prin urmare, în mod contrar celor sugerate de reclamantă, în cadrul stabilirii cuantumului celor doi coeficienți multiplicatori, nu este necesar să fie luate în considerare

caracteristicile specifice încălcării săvârșite de fiecare dintre participanți, analizat în mod individual. În plus, această constatare este susținută de însuși obiectul celei de a doua etape a metodei de stabilire a amenzilor, care urmărește, la rândul său, să se țină seama tocmai de circumstanțele agravante sau atenuante care caracterizează în mod individual comportamentul anticoncurențial al fiecăruia dintre participanții la încălcarea în cauză. Astfel, interpretarea reținută de reclamantă privind criteriile de stabilire a celor doi coeficienți multiplicatori, astfel cum au fost reținuți în cursul primei etape a metodei de stabilire a amenzilor, este vădit eronată din moment ce ar determina luarea în considerare, în cursul celor două etape ale metodei de stabilire a amenzilor, a acelorași caracteristici specifice fiecăruia dintre participanți.

267 În consecință, factorii enumerați la punctul 22 din Orientările din 2006 pentru a se stabili atât coeficientul multiplicator „gravitatea încălcării” (punctul 21 din Orientările din 2006), cât și coeficientul multiplicator „taxa de intrare” (punctul 25 din Orientările din 2006) au ca obiect, în ansamblu, evaluarea încălcării în lumina normelor de concurență ale Uniunii.

268 Astfel, în speță, mai întâi, pe baza factorului legat de natura încălcării săvârșite de toți concurenții, în considerentul (512) al deciziei atacate, Comisia a constatat că aceștia au încheiat acorduri în materie de împărțire a pieței și de stabilire a prețurilor, acorduri care constituie restrângerile cele mai grave ale concurenței. În continuare, în ceea ce privește factorul legat de cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, în considerentul (513) al deciziei atacate, Comisia a constatat că aceasta se ridica la 90 % în cadrul SEE. Pe de altă parte, în ceea ce privește factorul legat de sfera geografică a încălcării, în considerentul (514) al deciziei atacate, Comisia a amintit că efectele sale s-au făcut simțite pe o parte considerabilă a teritoriului SEE. În sfârșit, în ceea ce privește factorul referitor la punerea în aplicare sau la lipsa punerii în aplicare a încălcării, în considerentul (515) al deciziei atacate, Comisia a constatat că, deși rezultatele scontate nu fuseseră încă atinse, în general acordurile au fost puse în aplicare, iar această punere în aplicare era supravegheată în cadrul înțelegerii.

269 În definitiv, trebuie arătat că anumiți parametri de calculare a cuantumului de bază al amenzii, reținuți în cadrul primei etape a metodei de stabilire a amenzilor, iau în considerare situația specifică individuală a fiecăreia dintre părțile în cauză. Este vorba despre doi parametri obiectivi care se referă, pe de o parte, la valoarea vânzărilor de produse sau de servicii, realizate de întreprindere, în legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic în cauză pe teritoriul SEE și, pe de altă parte, la durata participării fiecărei întreprinderi la încălcarea globală în cauză. Prin urmare, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 6 din Orientările din 2006, combinarea valorii vânzărilor, care au legătură cu încălcarea, ale fiecărei întreprinderi în cauză și a duratei participării fiecăreia permite din prima etapă a metodei de stabilire a amenzii să reflecte atât importanța economică a încălcării, apreciată în ansamblu, cât și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare.

270 În al treilea rând, având în vedere considerațiile de mai sus, trebuie să se aprecieze temeinicia criticilor formulate de reclamantă cu privire la neluarea în considerare, în cursul primei etape a metodei de stabilire a amenzii care i-a fost aplicată, a mai multor elemente specifice care îi caracterizează participarea la încălcarea în cauză.

271 *Primo*, în ceea ce privește durata participării reclamantei la încălcare și ponderea sa economică pe piața relevantă în termeni de cote de piață și de prezență doar pe trei piețe naționale ale SEE, se impune constatarea că, prin înmulțirea valorii vânzărilor de produse, realizate de reclamantă în anul 1999 în SEE și, prin urmare, pe cele trei piețe naționale ale SEE pe care aceasta vindea clorat de sodiu, prin durata participării sale la încălcarea în cauză, astfel cum a fost reținută de Comisie în decizia atacată în conformitate cu punctul 24 din Orientările din 2006, și anume trei ani și jumătate, încă din această primă etapă a metodei de stabilire a amenzilor Comisia a ținut seama de ponderea relativă a reclamantei în termeni de cote de piață, de prezență pe teritoriul SEE și de durată a participării la încălcare în cadrul aprecierii globale a încălcării. În plus, având în vedere concluziile deduse în cuprinsul punctului 247 de mai sus, în

etapa examinării reformării deciziei atacate, va fi necesar să se țină seama de eroarea de apreciere săvârșită de Comisie în privința stabilirii duratei participării reclamantei la încălcarea în cauză.

272 În consecință, argumentul invocat de reclamantă, întemeiat, în esență, pe faptul că, în cursul primei etape a metodei de stabilire a amenzii care i-a fost aplicată, Comisia nu a ținut seama de ponderea relativă a reclamantei în încălcarea privită în ansamblu, trebuie respins ca neîntemeiat.

273 *Secundo*, în ceea ce privește criticile formulate de reclamantă cu privire la neluarea în considerare de către Comisie, în prima etapă a metodei de stabilire a amenzii, a împrejurării, pe de o parte, că a participat doar la unul dintre cele 72 de contacte anticoncurențiale și, pe de altă parte, că nu ar fi pus în aplicare acordurile încheiate între conducătorii înțelegerii în cauză, în lumina considerațiilor expuse la punctul 264 de mai sus, este suficient să se constate că, din dispozițiile Orientărilor din 2006, în această primă etapă a metodei de stabilire a amenzilor, nu reiese obligația Comisiei de a lua în considerare asemenea elemente specifice unui participant la o încălcare a normelor de concurență ale Uniunii Europene. Astfel, asemenea elemente sunt luate în considerare de Comisie doar în a doua etapă a metodei menționate, în calitate de circumstanțe agravante sau atenuante proprii fiecăreia dintre întreprinderile care au participat la încălcare. În consecință, criticile menționate trebuie respinse ca fiind lipsite de pertinență.

274 În sfârșit, în orice ipoteză, trebuie arătat că, din moment ce, în etapa stabilirii cuantumului de bază al fiecărei amenzi, Comisia a aplicat aceiași coeficienți multiplicatori pe baza gravității încălcării și a taxei de intrare tuturor întreprinderilor destinatare ale deciziei atacate, afirmația reclamantei cu privire la pretinsa încălcare a principiului egalității de tratament este neîntemeiată.

275 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie respinse argumentele prezentate de reclamantă în susținerea primului aspect al celui de al doilea motiv, aspect întemeiat pe o încălcare a principiilor proporționalității și nediscriminării ca fiind în parte lipsite de pertinență și în parte neîntemeiate.

Cu privire la circumstanțele atenuante

276 Trebuie examinată temeinicia celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv, aspect care este întemeiat pe neluarea în considerare de către Comisie a circumstanțelor atenuante în favoarea reclamantei.

277 În acest sens, reiese din jurisprudență că, atunci când o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre acestea (Hotărârea Curții din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții/Comisia, 40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, Rec., p. 1663, punctul 623, și Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 90 de mai sus, punctul 150) pentru a stabili dacă există, în ceea ce le privește, circumstanțe agravante sau atenuante (Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Cheil Jedang/Comisia, T-220/00, Rec., p. II-2473, punctul 165).

278 Această concluzie constituie consecința logică a principiului individualizării pedepselor și a sancțiunilor în temeiul căruia o întreprindere trebuie să fie sancționată numai pentru faptele care îi sunt imputate în mod individual, principiu aplicabil în orice procedură administrativă care poate conduce la sancțiuni în temeiul normelor comunitare de concurență (Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 277 de mai sus, punctul 185; a se vedea, în ceea ce privește imputarea unei amenzi, Hotărârea

Tribunalului din 13 decembrie 2001, Krupp Thyssen Stainless și Acciai speciali Terni/Comisia, T-45/98 și T-47/98, Rec., p. II-3757, punctul 63).

279 În această privință, trebuie reținut că punctele 28 și 29 din Orientările din 2006 prevăd o ajustare a cuantumului de bază al amenzii în funcție de anumite circumstanțe agravante și atenuante, specifice fiecărei întreprinderi în cauză.

280 În special, punctul 29 din Orientările din 2006 prevede o listă, care nu este exhaustivă, cu circumstanțe atenuante care, în anumite condiții, pot determina o reducere a cuantumului de bază al amenzii.

281 Desigur, această listă nu se mai referă, în sensul circumstanțelor atenuante care pot fi luate în considerare, la rolul pasiv al unei întreprinderi. Cu toate acestea, în măsura în care lista prevăzută la punctul 29 din Orientările din 2006 nu este exhaustivă, o asemenea ipoteză nu poate fi, în principiu, înlăturată pe baza circumstanțelor care pot determina o reducere a cuantumului de bază al amenzii.

282 În speță, trebuie amintit, mai întâi, că, în mod întemeiat, Comisia a concluzionat în sensul participării reclamantei la încălcare între 28 ianuarie 1998 și 31 decembrie 1998.

283 În continuare, reclamanta se prevalează, în esență, în sensul circumstanțelor atenuante care pot fi luate în considerare, pe de o parte, de calitatea acesteia de actor minor și, prin urmare, de rolul său pasiv în cadrul participării sale la încălcare și, pe de altă parte, de împrejurarea că nu a pus cu adevărat în aplicare acordurile anticoncurențiale încheiate de conducătorii înțelegerii.

— Cu privire la rolul pasiv al reclamantei

284 Din jurisprudență reiese că rolul pasiv al unei întreprinderi în realizarea încălcării implică adoptarea de către întreprinderea în cauză a unei „atitudini rezervate", cu alte cuvinte, lipsa participării active la elaborarea acordului sau a acordurilor anticoncurențiale (Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 277 de mai sus, punctul 167).

285 Tot din jurisprudență reiese că, printre elementele de natură să evidențieze rolul pasiv al unei întreprinderi în cadrul unei înțelegeri, pot fi luate în considerare caracterul mult mai sporadic al participărilor acesteia la reuniuni în raport cu membrii obișnuiți ai înțelegerii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., p. II-1129, punctul 343), precum și intrarea tardivă a întreprinderii pe piața care a făcut obiectul încălcării, independent de durata participării la aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 10 decembrie 1985, Stichting Sigarettenindustrie și alții/Comisia, 240/82-242/82, 261/82, 262/82, 268/82 și 269/82, Rec., p. 3831, punctul 100) sau, de asemenea, existența unor declarații exprese în acest sens din partea reprezentanților întreprinderilor terțe care au participat la încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Weig/Comisia, T-317/94, Rec., p. II-1235, punctul 264).

286 Desigur, în speță, trebuie să se arate, mai întâi, că din decizia atacată reiese că au avut loc unele contacte între membrii înțelegerii, care nu au implicat reclamanta, înainte și după reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998, pentru a-și coordona eforturile de negociere în legătură cu anul 1998 cu privire la piețele spaniolă, portugheză și franceză.

287 Astfel, în considerentul (172) al deciziei atacate, Comisia a concluzionat în special în sensul că „[…] la sfârșitul anului 1997, EKA, Finnish Chemicals și Atochem și-au reexaminat volumele de vânzări și cotele de piață în Portugalia, în Spania și în

Franța. […]”. De asemenea, în considerentele (177)-(180) ale deciziei atacate, Comisia menționează, întemeindu-se pe notele domnului S. (FC), conținutul a patru convorbiri telefonice în cursul lunilor ianuarie, februarie și martie 1998, între domnii S. (EKA) și S. (FC) sau între domnii L. (Arkema France) și S. (FC), convorbiri în care, astfel cum Comisia a concluzionat în considerentul (181) al deciziei atacate, pe de o parte, „[CONFIDENȚIAL]” și, pe de altă parte, „[CONFIDENȚIAL]”.

288 Cu toate acestea, în mod întemeiat Comisia susține că în cursul reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998 participanții, printre care și reclamanta, au schimbat informații sensibile și, în orice caz, au încercat să stabilească prețurile produselor și să își împartă cotele de piață pe diferitele piețe ale SEE și că, prin urmare, obiectul reuniunii respective constituie o restrângere deosebit de gravă a concurenței.

289 Astfel, atât din decizia atacată, cât și din elementele cuprinse în dosarul Comisiei reiese că, în privința anului 1998, discuțiile din cursul reuniunii ilicite din 28 ianuarie 1998 sunt cele care au jucat un rol determinant în cadrul negocierilor dintre membrii înțelegerii prezenți pe piețele spaniolă, portugheză și franceză, între care în special Aragonesas, cu privire la împărțirea volumelor lor de vânzări pe piețele respective și cu privire la politica lor de prețuri pe piețele spaniolă și portugheză.

290 În plus, din notele domnului S. (FC) reiese că, în cazul în care participarea reclamantei la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 constituia, în calitate de primă participare din partea sa la o reuniune a înțelegerii, un eveniment nou, nu este mai puțin adevărat că această participare a fost activă, în sensul că, astfel cum rezultă din constatările prezentate la punctele 230-233 de mai sus, domnul A. (Aragonesas) a intervenit în mod clar și a contribuit într-un mod care nu este neglijabil și, în orice caz, la un nivel comparabil în raport cu ceilalți participanți la reuniune, la negocierile care urmăreau încheierea unor acorduri anticoncurențiale privind fiecare dintre cele trei piețe, spaniolă, portugheză și franceză. Prin urmare, deși reclamanta nu a participat direct la alte contacte cu membrii înțelegerii în legătură cu anul 1998, se impune constatarea

că aceste caracteristici ale participării respective nu sunt în mod vădit de natură să indice un oarecare rol pasiv care ar fi fost jucat cu acea ocazie de reclamantă.

291 Pe de altă parte, trebuie arătat că nici din înscrisurile din dosarul Comisiei, nici chiar din decizia atacată nu reiese vreo declarație expresă din partea reprezentanților unor întreprinderi terțe care au participat la încălcare care ar fi de natură să indice rolul pasiv al reclamantei în cadrul înțelegerii în cursul anului 1998.

292 În plus, chiar dacă se presupune că reclamanta ar fi susținut că se prevalează de circumstanța atenuantă rezultată dintr-o intrare tardivă, în sensul jurisprudenței menționate la punctul 285 de mai sus, a uneia dintre întreprinderile în cauză pe piața afectată de încălcare, în speță, un asemenea argument ar fi în mod vădit lipsit de pertinență. Astfel, în cazul în care, după cum s-a arătat mai sus, participarea reclamantei la încălcare a debutat abia la 28 ianuarie 1998, în timp ce participarea celorlalți destinatari ai deciziei atacate s-ar raporta, potrivit deciziei atacate, la 21 septembrie 1994, în schimb nu rezultă nici din înscrisurile de la dosar, nici din decizia atacată că reclamanta ar fi intrat tardiv pe piața cloratului de sodiu. Dimpotrivă, din cuprinsul considerentelor (25)-(33) ale deciziei atacate rezultă că Aragonesas, cu ocazia constituirii sale în anul 1992, făcea parte din divizia de produse chimice a grupului Uralita, divizie care cuprindea cloratul de sodiu.

293 De asemenea, nici invocarea de către Aragonesas a practicii decizionale anterioare a Comisiei nu poate fi reținută. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, Comisia dispune de o marjă de apreciere la stabilirea cuantumului amenzilor pentru a orienta comportamentul întreprinderilor în sensul respectării normelor de concurență (Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Martinelli/Comisia, T-150/89, Rec., p. II-1165, punctul 59, Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 1996, Van Megen Sports/Comisia, T-49/95, Rec., p. II-1799, punctul 53, și Hotărârea Tribunalului din 21 octombrie 1997, Deutsche Bahn/Comisia, T-229/94, Rec., p. II-1689, punctul 127). Faptul că, în trecut, Comisia a aplicat amenzi la un anumit nivel în cazul anumitor tipuri

de încălcări nu poate, așadar, să o lipsească de posibilitatea de a crește acest nivel în limitele prevăzute de Regulamentul nr. 1/2003, dacă aceasta este necesară pentru asigurarea aplicării politicii comunitare în materia concurenței (Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, Musique Diffusion française și alții/Comisia, 100/80-103/80, Rec., p. 1825, punctul 109, Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, Solvay/Comisia, T-12/89, Rec., p. II-907, punctul 309, și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Europa Carton/Comisia, T-304/94, Rec., p. II-869, punctul 89). Dimpotrivă, aplicarea eficientă a normelor comunitare de concurență impune posibilitatea adaptării de către Comisie în orice moment a nivelului amenzilor la nevoile acestei politici (Hotărârea Musique Diffusion française și alții/Comisia, citată anterior, punctul 109, și Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, LR AF 1998/Comisia, T-23/99, Rec., p. II-1705, punctul 237).

294 În orice caz, trebuie amintit că în speță, în opinia sa, spre deosebire de alte întreprinderi menționate de reclamantă că au putut participa la înțelegere, aceasta a recunoscut explicit că a participat la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 și nu a furnizat vreun element de probă referitor la distanțarea sa față de obiectul anticoncurențial al acestei reuniuni.

295 În consecință, trebuie respins argumentul reclamantei întemeiat pe faptul că aceasta, în calitate de actor minor, ar fi jucat un rol pasiv în cadrul înțelegerii în cursul anului 1998.

— Cu privire la punerea în aplicare a acordurilor

296 Este necesar să se verifice dacă circumstanțele invocate de reclamantă sunt de natură să demonstreze că, în perioada în care aceasta a aderat la acordurile ilicite, și anume în perioada cuprinsă între 28 ianuarie 1998 și 31 decembrie 1998, aceasta s-a sustras efectiv de la aplicarea lor prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 103 de

mai sus, punctele 4872-4874, și Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 277 de mai sus, punctul 192).

297 Potrivit unei jurisprudențe constante, faptul că o întreprindere a cărei participare la o acțiune concertată cu concurenții săi în materie de prețuri este dovedită nu s-a comportat pe piață într-un mod conform cu cel convenit cu concurenții săi nu constituie în mod necesar un element care trebuie luat în considerare ca circumstanță atenuantă în determinarea cuantumului amenzii care urmează să fie aplicată. Astfel, o întreprindere care urmează, în pofida acțiunii concertate cu concurenții săi, o politică mai mult sau mai puțin independentă pe piață poate doar să încerce să utilizeze înțelegerea în beneficiul său (Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Cascades/Comisia, T-308/94, Rec., p. II-925, punctul 230, și Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 277 de mai sus, punctul 190).

298 În speță, este suficient să se arate că elementele furnizate de reclamantă nu permit să se considere că acest comportament al său real pe piață a fost susceptibil să se opună efectelor anticoncurențiale ale încălcării constatate. În special, reclamanta arată, în susținerea prezentei critici, că din mai multe fragmente ale declarațiilor date de societățile care au solicitat să beneficieze de Comunicarea privind cooperarea ar reieși că reclamanta nu ar fi urmat cu adevărat pretinsele acorduri încheiate de conducătorii pieței.

299 Or, singurul fragment al acestor declarații, citat de reclamantă, care poate oferi indicii cu privire la conținutul unui contact care ar fi putut avea efect în privința anului 1998 este extras din declarațiile date de EKA în anul 2006 și privește reuniunea de la Turku din 14 octombrie 1997 dintre EKA și FC, în cursul căreia participanții ar fi convenit „[CONFIDENȚIAL]”. Cu toate acestea, după cum s-a constatat deja la punctele 209-213 de mai sus, pe de o parte, doar din textul acestei declarații reiese că EKA și FC fuseseră de acord să observe reacțiile celorlalți concurenți în cazul creșterii prețurilor primelor două și, pe de altă parte, că nu se poate exclude că, pe

baza comportamentului actorilor pe o piață concurențială, dacă unul dintre aceștia trebuia să piardă cote de piață ca urmare a intrării unui concurent pe piața respectivă, ar fi natural ca acesta să încerce să găsească clienți pe pieţele învecinate.

300 În plus, se impune constatarea că reclamanta a arătat explicit în înscrisurile sale, după cum s-a menționat la punctul 254 de mai sus, că, în cazul în care Tribunalul ar trebui să concluzioneze în sensul că aceasta a participat la înțelegere, participarea ei ar fi putut începe abia la 28 ianuarie 1998 și ar fi încetat în luna decembrie 1998. Cu toate acestea, reclamanta nu a comunicat Tribunalului niciun element de probă care ar putea să demonstreze că, în perioada cuprinsă între 28 ianuarie 1998 și 31 decembrie 1998, s-ar fi sustras efectiv de la aplicarea acordurilor prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață. Singurele elemente furnizate în acest scop de reclamantă privesc numai volumele sale de vânzare către clienți din Franța, din Portugalia și din Spania în anii 1999 și 2000 și prețurile pe care le-a practicat în cazul diferiților clienți ai acesteia din Spania și din Portugalia în cursul acelorași ani.

301 Prin urmare, trebuie respins argumentul întemeiat pe lipsa punerii în aplicare a acordurilor în perioada în care reclamanta a participat la încălcare.

302 Din toate considerațiile de mai sus reiese că al doilea motiv trebuie admis în parte, în sensul că durata încălcării săvârșite de reclamantă, astfel cum a fost reținută de Comisie în vederea calculării amenzii care i-a fost aplicată, este eronată. Celelalte argumente cuprinse în al doilea motiv trebuie respinse.

303 În concluzie, se impune admiterea în parte a cererii de anulare a deciziei atacate, în măsura în care, pe de o parte, Comisia a concluzionat, la articolul 1 din decizia atacată, în sensul participării reclamantei la încălcare între 16 decembrie 1996 și 27 ianuarie 1998 și între 1 ianuarie 1999 și 9 februarie 2000 și, pe de altă parte, Comisia a stabilit la articolul 2 din decizia atacată cuantumul amenzii la 9 900 000 de euro.

B — *Cu privire la cererea de modificare a articolelor 1 și 2 din decizia atacată*

1. *Argumentele părților*

304 Cu titlu subsidiar, în al doilea capăt de cerere, reclamanta solicită Tribunalului, în ipoteza în care cererea de anulare nu este admisă în tot, modificarea articolelor 1 și 2 din decizia atacată în vederea reducerii substanțiale a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.

305 Comisia se opune cererilor formulate de reclamantă.

2. *Aprecierea Tribunalului*

306 Din jurisprudență reiese că împrejurarea că examinarea motivelor invocate împotriva legalității unei decizii a Comisiei de aplicare a unei amenzi pentru încălcarea normelor de concurență ale Uniunii a revelat o nelegalitate nu exonerează Tribunalul de obligația de a examina dacă, în funcție de efectele nelegalității respective și prin recurgerea la competența sa de fond, trebuie să reformeze decizia atacată (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Archer Daniels Midland/Comisia, T-59/02, Rec., p. II-3627, punctul 443).

307 Luând în considerare, pe de o parte, nelegalitatea constatată cu privire la durata participării reclamantei la încălcarea în cauză și, prin urmare, concluziile Tribunalului

expuse la punctul 303 de mai sus cu privire la anularea în parte a deciziei atacate, concluzii în raport cu care Comisia trebuie să se conformeze în cadrul executării prezentei hotărâri, în speță nu se impune admiterea concluziilor formulate de reclamantă în vederea reformării deciziei atacate.

308 Prin urmare, în speță nu este necesară exercitarea competenței de fond a Tribunalului prin modificarea articolului 2 litera (f) din decizia atacată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

309 Potrivit articolului 87 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

310 În speță, întrucât reclamanta a obținut anularea în parte a deciziei atacate, care se apropie de anularea solicitată în cadrul acțiunii sale, trebuie să se concluzioneze că Tribunalul a admis acțiunea în privința unei părți semnificative.

311 Prin urmare, având în vedere împrejurările din speță, trebuie să se decidă că Comisia va suporta două treimi din cheltuielile de judecată ale reclamantei și jumătate din propriile cheltuieli de judecată. La rândul său, reclamanta va suporta o treime din propriile cheltuieli de judecată și jumătate din cheltuielile de judecată ale Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a doua)

declară și hotărăște:

1) **Anulează articolul 1 litera (g) din Decizia C(2008) 2626 final a Comisiei din 11 iunie 2008 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38.695 – Clorat de sodiu), în măsura în care Comisia Comunităților Europene a constatat în acesta o încălcare săvârșită de Aragonesas Industrias y Energía, SAU, în perioadele cuprinse, pe de o parte, între 16 decembrie 1996 și 27 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, între 1 ianuarie 1999 și 9 februarie 2000.**

2) **Anulează articolul 2 litera (f) din Decizia C(2008) 2626 final, în măsura în care cuantumul amenzii este stabilit la 9 900 000 de euro.**

3) **Respinge în rest acțiunea.**

4) **Obligă Aragonesas Industrias y Energía să suporte o treime din propriile cheltuieli de judecată și jumătate din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie.**

5) Obligă Comisia să suporte jumătate din propriile cheltuieli de judecată și două treimi din cheltuielile de judecată efectuate de Aragonesas Industrias y Energía.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 25 octombrie 2011.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei ..... II - 7593

Procedura și concluziile părților ..... II - 7604

În drept ..... II - 7605

A — Cu privire la cererea de anulare a deciziei atacate ..... II - 7605

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe erori de drept și de apreciere în sensul în care Comisia a reținut participarea reclamantei la încălcare între 16 decembrie 1996 și 9 februarie 2000 ..... II - 7606

a) Argumentele părților ..... II - 7606

b) Aprecierea Tribunalului ..... II - 7622

Considerații generale referitoare la probe ..... II - 7623

Elemente de probă reținute în decizia atacată în ceea ce privește participarea reclamantei la încălcarea în cauză ..... II - 7628

— Observații introductive ..... II - 7628

— Elemente de probă reținute inițial de Comisie în decizia atacată în etapa preliminară a procedurii administrative .. II - 7632

— Elemente de probă reținute în mod expres de Comisie în decizia atacată la sfârșitul etapei contradictorii a procedurii administrative ..... II - 7632

— Interpretarea considerentului (352) al deciziei atacate .... II - 7634

— Concluzie cu privire la identificarea elementelor de probă reținute împotriva reclamantei, pe baza pretinsei sale participări la încălcarea în cauză ..... II - 7645

Cu privire la valoarea probantă a elementelor de probă reținute împotriva reclamantei ..... II - 7651

— Cu privire la probele scrise contemporane participării directe a reclamantei la încălcarea în cauză ..... II - 7651

— Cu privire la declarațiile date de FC și de EKA ..... II - 7660

— Cu privire la recunoașterea reclamantei privind participarea sa la reuniunea ilicită din 28 ianuarie 1998 ..... II - 7664

Cu privire la caracterul precis și concordant al seriei de indicii invocate de Comisie pentru a demonstra participarea reclamantei la încălcarea în cauză ..... II - 7667

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe erori de drept și de apreciere săvârșite de Comisie în etapa calculării cuantumului amenzii aplicate reclamantei ..... II - 7674

a) Argumentele părților ..... II - 7674

b) Aprecierea Tribunalului ..... II - 7676

Cu privire la încălcarea principiilor proporționalității și nediscriminării în etapa calculării cuantumului de bază al amenzii ..... II - 7677

Cu privire la circumstanțele atenuante ..... II - 7683

— Cu privire la rolul pasiv al reclamantei ..... II - 7685

— Cu privire la punerea în aplicare a acordurilor ..... II - 7688

B — Cu privire la cererea de modificare a articolelor 1 și 2 din decizia atacată ..... II - 7691

1. Argumentele părților ..... II - 7691

2. Aprecierea Tribunalului ..... II - 7691

Cu privire la cheltuielile de judecată ..... II - 7692